

პსნაპცნობ, პფიქრობ, პმოქბაღაბ

ბავშვთა დაცვის და უსაფრთხოების გაკვეთილები
მასწავლებლის სახელმძღვანელო

დაფინანსებულია ევროკავშირის მიერ

პროექტს ანხორციელებს საქართველოს
საზოგადოებრივი ჯანდაცვის ფონდი

პროექტის პარტნიორი
Defence for Children International NL

ჰსნაჰლო, ჰფიქრობ, ჰმოქმედებ

ბავშვთა დაცვის და უსაფრთხოების გაკვეთილები

მასწავლებლის
სახელმძღვანელო

დაფინანსებულია ევროკავშირის მიერ

PHF

პროექტს ანხორციელებს საქართველოს
საზოგადოებრივი ჯანდაცვის ფონდი

პროექტის პარტნიორი
Defence for Children International NL

მასწავლებლის სახელმძღვანელო „ვსწავლობ, ვფიქრობ, ვმოქმედებ“ - ბავშვთა დაცვის და უსაფრთხოების გაკვეთილები - მომზადებულია ევროკავშირის ფინანსური მხარდაჭერით, პროექტის „უსაფრთხო სკოლა, უსაფრთხო ბავშვობა“ - ფარგლებში.

პუბლიკაცია მომზადებულია საქართველოს საზოგადოებრივი ჯანდაცვის ფონდის მიერ და მასში წარმოდგენილი მასალა არ გამოხატავს ევროკავშირის ოფიციალურ თვალსაზრისს. პასუხისმგებლობა პუბლიკაციის შინაარსზე ეკისრება საქართველოს საზოგადოებრივი ჯანდაცვის ფონდს.

საქართველოს საზოგადოებრივი ჯანდაცვის ფონდი მადლობას უხდის სსიპ ქალაქ თბილისის N123 საჯარო სკოლას, სსიპ ქალაქ ბათუმის N2 საჯარო და ბათუმის საერო ელიტარული სკოლა „გორდას“ სკოლების მოსწავლეებს, მათ მშობლებს, მასწავლებლებს და ადმინისტრაციას სახელმძღვანელოს მომზადების პროცესში აქტიური თანამშრომლობისათვის.

საავტორო უფლება

Copyright © 2016 საქართველოს საზოგადოებრივი ჯანდაცვის ფონდი ყველა უფლება დაცულია

სახელმძღვანელოს მომზადებაში მონაწილეობა მიიღეს საქართველოს საზოგადოებრივი ჯანდაცვის ფონდის თანამშრომლებმა:

ნატალია მჭედლიშვილი, ფსიქოლოგი
დავით ხუჭუა, პროექტის კოორდინატორი
რატი ცინცაძე, პროექტის კოორდინატორი

კონსულტანტები:

ლევან ზარდალიშვილი - ფსიქოლოგი, სსიპ საგანმანათლებლო დაწესებულების მანდატურის სამსახურის უფროსის მოადგილე, GIPA-ს გამოყენებითი ფსიქოლოგიის სამაგისტრო პროგრამების ხელმძღვანელი.

აუშრა კურიენე - ფსიქოლოგი, ფსიქოთერაპევტი, ლიტვის ბავშვთა დახმარების ცენტრის დირექტორი

თამარ ლოსაბერიძე - პედაგოგი, სსიპ ქალაქ თბილისის N123 საჯარო სკოლის დირექტორი.

მარიზა აბაშიძე - პედაგოგი, სსიპ ქალაქ ბათუმის N2 საჯარო სკოლის დირექტორი.

ნინო მურვანიძე - პედაგოგი, ბათუმის საერო ელიტარული სკოლა „გორდას“ დირექტორი.

ქეთევან (ეკატერინე) თავართქილაძე - ფსიქოლოგი, საქართველოს საზოგადოებრივი ჯანდაცვის ფონდი

ქეთევან დავითიშვილი - პედიატრი, საქართველოს საზოგადოებრივი ჯანდაცვის ფონდი

რედაქტორი:

ლია სარალიძე, საქართველოს საზოგადოებრივი ჯანდაცვის ფონდის აღმასრულებელი დირექტორი

დიზაინი: გიორგი დოლიძე, მხატვარი-დიზაინერი

ქვირფასო პასნავლობა!

ყველა თქვენგანის ყოველდღიურობაა, ასწავლოთ ბავშვებს ის საკითხები, რაც მათთვის, როგორც სრულფასოვანი მოქალაქის ჩამოყალიბებისათვის, სასიცოცხლოდ მნიშვნელოვანია. ეს სახელმძღვანელო თქვენთვის დაინერა და ისეთ მნიშვნელოვან საკითხს ეხება, როგორცაა ბავშვთა მიმართ ძალადობა. მასში დეტალურადაა განერილი, როგორ უნდა ჩაატაროთ გაკვეთილები ისე, რომ ამ წიგნში მოცემული თითოეული თემა ბავშვებისთვის გასაგები და ადვილად გასააზრებელი იყოს.

ბავშვთა მიმართ ძალადობა მთელ მსოფლიოში ერთ-ერთ ყველაზე მნიშვნელოვან პრობლემად ითვლება. შესაბამისად, ძალადობისგან ბავშვების დაცვა ჩვენთვის მნიშვნელოვანი ამოცანაა. როგორ უნდა მოვახერხოთ ეს? რა უნდა ვასწავლოთ ბავშვებს ამისათვის? სწორედ ამ კითხვებზე პასუხის გასაცემად, საქართველოს საზოგადოებრივი ჯანდაცვის ფონდმა, ევროკავშირის ფინანსური მხარდაჭერით, პროექტის „უსაფრთხო სკოლა, უსაფრთხო ბავშვობის“ ფარგლებში, მოამზადა სასწავლო პროგრამა - „ვსწავლობ, ვფიქრობ, ვმოქმედებ - ბავშვთა დაცვის და უსაფრთხოების გაკვეთილები“.

სასწავლო პროგრამა გათვალისწინებულია 9-10 წლის ბავშვებისთვის. მისი მთავარი მიზანია ბავშვზე ძალადობის პრევენცია, ხოლო მისი ზოგადი მიზნები ემთხვევა ეროვნული სასწავლო გეგმის მიხედვით საზოგადოებრივი მეცნიერებების სასწავლო პროგრამისთვის გათვალისწინებულ მიზნებს:

- ხელი შეუწყოს მოსწავლის პატრიოტად და პასუხისმგებლობის მქონე მოქალაქედ ჩამოყალიბებას, ხელი შეუწყოს მოსწავლის თავისუფალ პიროვნებად და საზოგადოების სრულფასოვან წევრად ჩამოყალიბებას;
- დაეხმაროს მოსწავლეს ჰუმანური მსოფლმხედველობის ჩამოყალიბებაში, ბავშვებს გამოუმუშავდეთ მტკიცე ნებისყოფა;
- განუვითარდეთ ექსტრემალურ სიტუაციებში შეუცდომლად და უსაფრთხოდ მოქმედების უნარი;
- შეეძლოთ ურთიერთდახმარება.

„ვსწავლობ, ვფიქრობ, ვმოქმედებ - ბავშვთა დაცვის და უსაფრთხოების გაკვეთილები“ შედგება ექვსი თავისაგან, რომლებსაც მოსწავლეები გაივლიან ცხრა გაკვეთილის განმავლობაში. თითოეულ თავში საუბარია სხვადასხვა თემაზე:

თავი პირველი: ჩვენ გარშემო მყოფი ადამიანები - ვინ ითვლება ბავშვის ოჯახის წევრებად, ნათესავებად, მეგობრებად, ბავშვისათვის ნაცნობ და უცნობ ადამიანებად. ეს თავი გაყოფილია ორ ნაწილად.

თავი მეორე: ურთიერთობები და გრძნობები - ძირითადი გრძნობები, რომლებსაც ადამიანი განიცდის და ურთიერთობები, რომლებსაც ადამიანის გრძნობები განაპირობებენ; როგორ შეიძლება ამოვიცნოთ, რას განიცდის სხვა ადამიანი და რას ნიშნავს თანაგრძნობა.

თავი მესამე: ბრაზი და ბრაზის მართვა - რა არის ბრაზი, რა შესაძლო შედეგები შეიძლება მას მოჰყვეს და როგორ შეიძლება მისი მართვა სხვადასხვა ხერხების გამოყენებით.

თავი მეოთხე: კონფლიქტი და კონფლიქტის მართვა - რას ნიშნავს უთანხმოება, დავა და კონფლიქტი, რა შედეგი მოყვება მათ, როგორ შეიძლება კონფლიქტური სიტუაციის მშვიდობიანად მოგვარება.

თავი მეხუთე: ბავშვზე ძალადობა - რა ითვლება ბავშვზე ძალადობად, რა ზიანს აყენებს ბავშვს ძალადობა, სად შეიძლება მოხდეს ძალადობა, როგორია შეხების წესი, რას ნიშნავს კარგი და ცუდი საიდუმლო, რას მოიცავს ძალადობისაგან დაცვის, უსაფრთხოების წესები, როგორ ვთქვათ არა. ეს თავი გაყოფილია სამ ნაწილად. შესაბამისად, სასურველია, თუ ამ თავს სამ სრულ გაკვეთილს დაუთმობთ.

თავი მეექვსე: დავიცვათ ერთმანეთი ძალადობისგან - ძალადობა მიუღებელია, ძალადობის მცდელობის შემთხვევაში, ვის შეიძლება მიმართოს ბავშვმა.

სასწავლო პროგრამის გავლის შედეგად, მოსწავლეები შეძლებენ:

- თავი აღიქვან სხვადასხვა ჯგუფის წევრად (ოჯახი, მეგობრები, სკოლა და ა.შ.);
- გამოავლინონ ზრუნვა-პატივისცემა საკუთარი თავისა და სხვა ადამიანების მიმართ; გააცნობიერონ მორალურ - ზნეობრივი კატეგორიები და იმოქმედონ საზოგადოებაში მიღებული ეტიკეტის ნორმების შესაბამისად;
- მისდიონ ცხოვრების ჯანსაღ წესს, გამოავლინონ განსხვავებულობის მიმღებლობის უნარი;
- ცხოვრებისეულ სიტუაციებში იმოქმედონ უსაფრთხოების წესების დაცვით, კონფლიქტურ სიტუაციებში მოძებნონ პრობლემის გადაჭრის არაძალადობრივი გზები, დაგეგმონ საკუთარი საქმიანობა და გააცნობიერონ საკუთარი ქმედების შედეგები.

გაკვეთილის ჩატარების გაიოლების მიზნით, თითოეული საკითხისთვის შეიქმნა მასწავლებლის ბარათები - სულ ცხრა ბარათი. გაკვეთილის მსვლელობის პერიოდში, მასწავლებელს შეუძლია იხელმძღვანელოს თითოეულ ბარათზე მოცემული, თემის შესაბამისი კითხვებით და განმარტებებით.

სახელმძღვანელოს ძირითად მასალას ახლავს ორი დანართი: დანართი 1 - გაკვეთილის შეფასების კითხვარი მოსწავლეებისთვის და დანართი 2 - შემაჯამებელი შეფასების კითხვარი.

აუცილებელია, მასწავლებლებმა გაითვალისწინონ, რომ ამ სასწავლო პროგრამის გავლის დროს, მოსალოდნელია ბავშვზე ძალადობის შემთხვევების გამოვლენა, რაც აქამდე დაფარული იყო და რაზეც ბავშვები ღიად არ საუბრობდნენ. არ დაიბნეთ! მზად იყავით ამისთვის და გაკვეთილის მსვლელობისას არ ჩაუღრმავდეთ კონკრეტულ შემთხვევებს. გაკვეთილის დასრულების შემდეგ ცალკე გაესაუბრეთ ბავშვს, მშვიდად და ყურადღებით მოუსმინეთ. საჭიროების შემთხვევაში, იმოქმედეთ სკოლაში არსებული ბავშვთა დაცვის პროცედურების მიხედვით. ბავშვის უსაფრთხოებასა და კეთილდღეობაზე ზრუნვა და ბავშვზე ძალადობის აღკვეთა მხოლოდ მისი გამოვლენის შემდეგაა შესაძლებელი.

დაბოლოს, მასწავლებლებო, თქვენ შეგიძლიათ, ამ სასწავლო პროგრამის დახმარებით, თქვენი მოსწავლეების ცხოვრება ძალადობისგან ბევრად უფრო დაცული და უსაფრთხო გახადოთ.

ლია სარალიძე,
საქართველოს საზოგადოებრივი ჯანდაცვის ფონდის აღმასრულებელი დირექტორი

სარჩევი

თავი პირველი — ჩვენ გარშემო მყოფი ადამიანები	9 გვ.
თავი მეორე — ურთიერთობები და გრძნობები	11 გვ.
თავი მესამე — ბრაზი და ბრაზის მართვა	14 გვ.
თავი მეოთხე — კონფლიქტი და კონფლიქტის მართვა	16 გვ.
თავი მეხუთე — ბავშვზე ძალადობა	18 გვ.
თავი მეექვსე — დავიკვრათ ერთმანეთი ძალადობისგან	24 გვ.
დანართი N1 — გაკვეთილის შეფასების კითხვარი მოსწავლეებისთვის	27 გვ.
დანართი N2 — შემაჯამებელი შეფასების კითხვარი მოსწავლეებისთვის	29 გვ.
დანართი N3 — მასწავლებლის ბარათები	32 გვ.

მკვამლელო მკვამლელო

გამოთქმის მსახურება:

რეკომენდაცია: სასურველია, გაკვეთილის დაწყების წინ ბავშვები დასხდნენ წრეზე განლაგებულ სკამებზე. პირველ გაკვეთილზე აუცილებელია, მასწავლებელმა მოსწავლეებს გააცნოს ამ სასწავლო პროგრამის საკითხები, მათი დახმარებით შეიმუშაოს ქცევის წესები, რომლებსაც გაკვეთილებზე დაიცავენ. მაგალითად: ვპასუხობთ ხელის აწევით; როცა ერთი მოსწავლე საუბრობს, მეორე არ აწყვეტინებს და ა.შ.

ქცევის წესებს მასწავლებელი ჩამოწერს დიდ ფურცელზე და გააკრავს კედელზე ისე, რომ ბავშვები მას ადვილად ხედავდნენ.

ნაწილი პირველი: მოახსი და მოახსი ნაწილი

ფაზა A - გამოწვევა, მოლოდინის განსაზღვრა

მასწავლებელი გონებრივი იერიშის მეთოდის გამოყენებით ეკითხება მოსწავლეებს, იციან თუ არა შემდეგი სიტყვების მნიშვნელობა: ოჯახი, ოჯახის წევრები. მოსწავლეების მოსაზრებებს დაფაზე წერს და პასუხებს აჯამებს.

ფაზა B - წვდომა, ცოდნის კონსტრუირება, შინაარსის რეალიზება

მასწავლებელი დაფაზე ხატავს გენოგრამას (გენეალოგიური ხე), მასში წერს სიტყვებს (მშობელი, და, ძმა, ბებია, ბაბუა ან დიდედა და პაპა; ნათესავი. ოჯახი და ოჯახის წევრები) და უხსნის ბავშვებს მათ მნიშვნელობას.

ბავშვი - ადამიანი 18 წლის ასაკამდე

მშობლები - დედა და მამა

ბებია, ბაბუა - (დასავლეთ საქართველოში: იმერეთი, გურია, აჭარა, სამეგრელო)-
დიდედა, პაპა (აღმოსავლეთ საქართველოში: ქართლი, კახეთი) - მშობლების მშობლები

ნათესავები - ბიძა, დეიდა, მამიდა და მათი შვილები; ბებიის და ბაბუის და - ძმები და მათი შვილები

ოჯახი - ადამიანები, რომლებსაც უყვართ ერთმანეთი, ერთმანეთზე ზრუნავენ, ბავშვებს ერთად ზრდიან და ცხოვრობენ ერთად.

ოჯახის წევრები - დედა, მამა, და, ძმა, ბებია, ბაბუა, დეიდა, ბიძა, მამიდა და სხვა. ზოგჯერ ბავშვი არ ცხოვრობს მშობლებთან. მას ზრდიან და მასზე ზრუნავენ.

ნავენ სხვა უფროსი ადამიანები. ეს ადამიანები მისი ოჯახის წევრები არიან.

შენიშვნა: ხშირად ბავშვები ოჯახის წევრებთან აიგივებენ მეგობრებს, კლასელებს, შინაურ ცხოველებს და ა.შ. ამ შემთხვევაში მასწავლებელი უხსნის ბავშვს, რომ მიუხედავად მათი სიყვარულისა ისინი ოჯახის წევრები არ არიან და ამით მათ ურთიერთობაში არაფერი იცვლება.

ფაზა C - რეფლექსია, გამოლიანება

მასწავლებელი სთხოვს მოსწავლეებს, წიგნის მე-7 გვერდზე დახედონ ნახატს და წარმოიდგინონ, თითქოს მაგიდის ირგვლივ, სკამებზე მათი ოჯახის წევრები სხედან. ბავშვებმა თითოეულ სკამთან უნდა დაწერონ მათი სახელები და სურვილისამებრ ისაუბრონ მათ შესახებ.

ნაწილი მეორე - მამოზარი, ნაცნობი და უცნობი

ფაზა A - გამონევა, მოლოდინის განსაზღვრა

მასწავლებელი გონებრივი იერიშის მეთოდის გამოყენებით ეკითხება მოსწავლეებს, იციან თუ არა შემდეგი სიტყვების მნიშვნელობა: მეგობარი, ნაცნობი, უცნობი. მოსწავლეების მოსაზრებებს დაფაზე წერს და პასუხებს აჯამებს.

ფაზა B - წვდომა, ცოდნის კონსტრუირება, შინაარსის რეალიზება

მასწავლებელი უხსნის ბავშვებს სიტყვების - ნაცნობი, უცნობი, მეგობარი-მნიშვნელობებს:

ნაცნობი - ისეთი ადამიანი, ვინც სადმე გინახავს ან გაიცანი და რომლის შესახებ უკვე რაღაც იცი.

უცნობი - ვისაც არ იცნობ, არ გინახავს და ვის შესახებაც არ გსმენია. შენ, შესაძლოა, იცოდე ან არ იცოდე მისი სახელი, ეუბნებოდე ან არ ეუბნებოდე „გამარჯობას“.

ადამიანის გარდა, ნაცნობი ან უცნობი შეიძლება იყოს სურათი, მელოდია, ფილმი, ქუჩა, შენობა და სხვა.

მეგობარი - ახლობელი ადამიანი, ვისთანაც დიდ დროს ატარებ, ვისაც უზიარებ საიდუმლოს, მოგწონს მასთან ერთად თამაში და საერთო საქმის კეთება. მეგობარი შეიძლება იყოს თანატოლი, უმცროსი ან უფროსი ადამიანი, გოგოც და ბიჭიც, ქალიც და კაციც. მეგობრები ერთმანეთზე ზრუნავენ, ერთმანეთს თანაუგრძნობენ და გასაჭირში ეხმარებიან.

ფაზა C - რეფლექსია, გამოლიანება

მასწავლებელი სთხოვს მოსწავლეებს, გაიხსენონ და მოსწავლის წიგნის მე-9 გვერდზე მითითებულ ადგილას ჩამოწერონ და იმსჯელონ მათი მეგობრების რომელი თვისებები მოსწონთ.

უჩირობა და ბრძოლა

ბაჰაიური მსჯელობა:

რეკომენდაცია: სასურველია, გაკვეთილის დაწყების წინ ბავშვები დასხდნენ წრეზე განლაგებულ სკამებზე.

ფაზა A - გამოწვევა, მოლოდინის განსაზღვრა

მასწავლებელი გონებრივი იერიშის მეთოდის გამოყენებით ეკითხება მოსწავლეებს, იციან თუ არა შემდეგი სიტყვების მნიშვნელობა: ურთიერთობა, გრძნობა, თანაგრძნობა. მოსწავლეების მოსაზრებებს დაფაზე წერს და პასუხებს აჯამებს.

ფაზა B - წვდომა, ცოდნის კონსტრუირება, შინაარსის რეალიზება

მასწავლებელი უხსნის ბავშვებს შემდეგი სიტყვების მნიშვნელობას: ურთიერთობა, გრძნობა, თანაგრძნობა.

ურთიერთობა - ადამიანებს შორის დამოკიდებულება, კავშირი. მაგალითად საუბარი, ერთად რამის კეთება, ერთმანეთისთვის აზრების გაზიარება და სხვა.

გრძნობა - სიხარული, სევდა, ბრაზი, გაკვირვება, შიში.

თანაგრძნობა - გულშემატკივრობა სხვისი დარდის, მწუხარების; სხვისი სიხარულის გაზიარება, მხარდაჭერა.

მასწავლებელი ესაუბრება მოსწავლეებს:

ადამიანებს შორის ურთიერთობა ეფუძნება მათ გრძნობებს. გრძნობები განსხვავებულია, მაგალითად: სიხარული, სევდა, შიში, ბრაზი, გაკვირვება. ადამიანებს ურთიერთობის დროს სხვადასხვა გრძნობა უჩნდებათ. ადამიანები ერთმანეთს თანაუგრძნობენ, როცა რაიმე უხარიათ ან როცა რაიმე აწუხებთ. მიუხედავად ამისა, ხანდახან ადამიანები ერთმანეთს უბრაზდებიან კიდევ.

შესაძლებელია, გრძნობები შეიცვალოს. მაგალითად, ფილმის ყურების დროს შეიძლება შიში დაგვეუფლოს, მაგრამ ფილმი ისე კარგად დასრულდეს, რომ გაკვირვებული დავრჩეთ.

ახალ სკოლაში პირველად მისვლისას, შეიძლება სევდა იგრძნო, რადგან იქ არავის იცნობ. შემდეგ კი, როდესაც მოსწავლეებს და მასწავლებლებს გაიცნობ და დაუმეგობრდები, სევდა სიხარულით შეგეცვალოს.

ადამიანი, რომელიც განიცდის სიხარულს, სევდას, ბრაზს, გაკვირვებას და შიშს, სხვადასხვაგვარად გამოიყურება:

- სიხარულის განცდის დროს ადამიანი ილიმის ან იცინის. მას კბილები უჩანს ან არ უჩანს. პირის კუთხეები ადის ზემოთ და განზე.
- სევდის განცდის დროს, პირის კუთხეები დაშვებულია ქვემოთ, თვალები შესაძლოა იყურებოდეს ქვემოთ და ცრემლიანი იყოს. მხრები დაშვებულია.
- ბრაზის განცდის დროს ტუჩები მოკუმულია, წარბებს შორის ნაოჭებია, თვალები, შესაძლოა ოდნავ იყოს დახუჭული. მუშტები შეიძლება იყოს შეკრული და მხრები აწეული.
- გაკვირვების დროს პირი გაღებულია, თვალები ფართოდაა გახელილი. წარბები ადის ზემოთ, შუბლზე ნაოჭებია.
- შიშის განცდის დროს პირი ღიაა, თვალები გაფართოებული, წარბები აწეული. ადამიანი თითქოს პატარავდება, თავი მხრებში აქვს ჩარგული.

ადამიანისთვის ბუნებრივია ყველა გრძნობის განცდა, მათ შორის შიშის, სიხარულის, სევდის, ბრაზის და გაკვირვების.

ფაზა C - რეფლექსია, გამოთიანება

მასწავლებელი აწვდის მოსწავლეს ბარათს, რომელზეც წერია რომელიმე გრძნობა (სიხარული, შიში, ბრაზი და ა.შ.). მოსწავლემ უნდა წაიკითხოს და შემდეგ უსიტყვოდ განასახიეროს ეს გრძნობა. ხოლო დანარჩენმა მოსწავლეებმა შეეცადონ გამოიცნონ რომელი გრძნობა განასახიერა მან.

მოსწავლეებმა, ასევე უნდა აღნიშნონ თითოეული გრძნობისთვის დამახასიათებელი ფიზიკური ნიშნები (შუბლის, წარბების, თვალების, ცხვირის, ლოყების, პირისა და ნიკაპის მოძრაობა).

მასწავლებელი ავალებს ბავშვებს, დაფიქრდნენ, რას განიცდიან, როდესაც უხარიათ, ეშინიათ, სევდიანები, გაბრაზებულები ან გაკვირვებულები არიან. დაათვალიერონ მათ წიგნში მე-11 გვერდზე დახატული სურათები. თითოეულ სურათს ქვემოთ მიუწერონ, თუ რა გრძნობას გამოხატავს იგი (ნახატები დალავლებულია შემდეგი თანმიმდევრობით: სიხარული, გაკვირვება, სევდა, ბრაზი, შიში).

1

სიხარული

2

გაკვირვება

3

სევდა

4

ბრაზი

5

შიში

ბრაზი და ბრაზის პართია

ბაკვათილის მსკლავობა:

რეკომენდაცია: სასურველია, გაკვეთილის დაწყების წინ ბავშვები დასხდნენ წრეზე განლაგებულ სკამებზე.

ფაზა A - გამოწვევა, მოლოდინის განსაზღვრა

მასწავლებელი გონებრივი იერიშის მეთოდის გამოყენებით ეკითხება მოსწავლეებს იციან თუ არა შემდეგი სიტყვების მნიშვნელობა: ბრაზი, ბრაზის ნიშნები, ბრაზის მართვა. მოსწავლეების მოსაზრებებს დაფაზე წერს და პასუხებს აჯამებს.

ფაზა B - წვდომა, ცოდნის კონსტრუირება, შინაარსის რეალიზება

მასწავლებელი უხსნის ბავშვებს სიტყვების მნიშვნელობას:

ბრაზი - ძლიერი გაჯავრება, განრისხება, გახელება.

ბრაზის ნიშნები: როდესაც ადამიანი ბრაზდება, სიცივის ან სიცხის შეგრძნება უჩნდება, გულისცემა უჩქარდება და სუნთქვა უძნელდება. ხშირად მუშტები და კრიჭა ეკვრება. შესაძლოა გაბრაზებულმა ადამიანმა საგანს, ცხოველს ან ადამიანს წიხლის კრას, მუშტი დაარტყას ან უყვიროს.

ბრაზის მართვა - ხერხი, რომელიც გვეხმარება, რომ ბრაზმა გაგვიაროს, დავწყნარდეთ და რაიმე ისეთი არ მოვიმოქმედოთ, რომ ვინმეს ვაწყენინოთ, რაიმე არ დავაზიანოთ.

მასწავლებელი ესაუბრება მოსწავლეებს:

ხანდახან ყველა ბრაზდება. მნიშვნელოვანია ის, თუ როგორ იქცევი, როდესაც გაბრაზებული ხარ. უკონტროლო ბრაზმა შეიძლება გაანადგუროს მეგობრობა, ჩაგვაყენოს სასაცილო მდგომარეობაში ან თავი ციხეშიც კი ამოგვაყოფინოს. ბრაზი ცუდია მაშინ, როცა გაიძულებს ადამიანს აწყენინო ან ტკივილი მიაყენო.

საკუთარ თავს სხვა ადამიანებს და ნივთებს ზიანი, რომ არ მივაყენოთ მნიშვნელოვანია საკუთარი ბრაზის მართვა შევძლოთ. ბრაზის მართვა შესაძლებელია მარტივი სავარჯიშოებით. როცა გაბრაზებული ხართ:

1. სამჯერ ღრმად ჩაისუნთქე და ამოისუნთქეთ;
2. გულში ნელა დაითვალეთ 10 - მდე და უკან;
3. მშვიდად იფიქრეთ და ესაუბრეთ საკუთარ თავს.

საკუთარ თავთან საუბრის მაგალითებია:

- “დანყნარდი”;
 - “მე ბრაზს მოვერევი”;
 - “მე ეს გამომივა”;
4. დანერე ფურცელზე რამ გაგაბრაზა;
 5. აიღე ფლომასტერი ან ფანქრები და ცარიელი ფურცელი დაჯღაბნე;
 6. აიღე ქაღალდის ფურცელი და ნაკუნებად აქციე (ოღონდ მოგვიანებით თავადვე აალაგე ნაკუნები, თორემ სხვასაც გააბრაზებ).
 7. აიღე ბალიში და ძლიერად დაარტყი მუშტები 10-ჯერ.

ფაზა C - რეფლექსია, გამოთლიანება

მასწავლებელი სთხოვს ბავშვებს წიგნში, მე-13 გვერდზე დახატონ საკუთარი თავი მაშინ, როდესაც გაბრაზებულები არიან. სურათი მხოლოდ ადამიანს ან ადამიანის სახეს უნდა გამოსხატავდეს მიუთითეთ, რომ მის ნაცვლად არ დახატონ სხვადასხვა საგნები. ნახატის ქვემოთ, ბავშვებმა უნდა ჩამოწერონ ნიშნები, რომლებიც მათ ბრაზზე მიუთითებენ.

ამის შემდეგ, წიგნის იმავე გვერდზე, შეასრულონ მომდევნო სავარჯიშო: მოცემულ კონტურებში ჩახატონ სახეები, რომლებიც მათ ზემოთ მინერილ გრძნობებს გამოსხატავენ (ბრაზი, სიხარული).

კონფლიქტი და კონფლიქტის პართია

ბაკვათილის მსჯელობა

რეკომენდაცია: სასურველია, გაკვეთილის დაწყების წინ ბავშვები დასხდნენ წრეზე განლაგებულ სკამებზე.

ფაზა A - გამოწვევა, მოლოდინის განსაზღვრა

მასწავლებელი გონებრივი იერიშის მეთოდის გამოყენებით ეკითხება მოსწავლეებს იციან თუ არა შემდეგი სიტყვების მნიშვნელობა: უთანხმოება, დავა, კონფლიქტი. მოსწავლეების მოსაზრებებს დაფაზე წერს და პასუხებს აჯამებს.

ფაზა B - წვდომა, ცოდნის კონსტრუირება, შინაარსის რეალიზება

მასწავლებელი უხსნის ბავშვებს სიტყვათა მნიშვნელობას:

უთანხმოება - თანხმობის, საერთო აზრის უქონლობა, აზრთა სხვაობა;

დავა - კამათი საკუთარი აზრის, სიმართლის დასაცავად;

კონფლიქტი - გაბრაზება, ცხარე კამათი.

მასწავლებელი ესაუბრება მოსწავლეებს:

ბავშვები ხშირად ერთად აკეთებენ რაიმეს - თამაშობენ, მეცადინეობენ, ცეკვავენ, ფილმს უყურებენ, მუსიკას უსმენენ და სხვა. მათ, ერთსა და იმავე საგანთან ან ამბავთან დაკავშირებით, მსგავსი ან განსხვავებული აზრები აქვთ. მაგალითად, ზოგიერთისთვის ფეხბურთი უფრო კარგი სპორტია, ვიდრე ჭადრაკი. ზოგ ბავშვს ფანქრებით ხატვა მოსწონს, ზოგს - საღებავებით. ყველას აზრი მნიშვნელოვანი და პატივსაცემია.

როდესაც რაიმეს ერთად გაკეთებას ვაპირებთ, მნიშვნელოვანია, ყველას აზრი მოვისმინოთ, გავითვალისწინოთ და გადაწყვეტილება ერთად მივიღოთ. ეს კი მსჯელობის და დათმობის შედეგად არის შესაძლებელი.

ზოგჯერ განსხვავებულ აზრებს და სურვილებს გაბრაზება და ცხარე კამათი მოსდევს - ამას კონფლიქტს უწოდებენ. კონფლიქტი შეიძლება ჩხუბშიც გადაიზარდოს და

მას ყვირილი, ხელის კვრა, დამამცირებელი სიტყვებით მიმართვა, ერთმანეთისთვის შეურაცხყოფის მიყენება მოჰყვეს. საბოლოოდ, ყველა ზარალდება - შეთანხმება ვერ ხერხდება, ადამიანებს გულისტკენა, წყენა, შიში, სევდა ეუფლებათ. კონფლიქტმა და ჩხუბმა, შესაძლოა, მეგობარიც დაგვაკარგვინოს.

კონფლიქტის და ჩხუბის თავიდან აცილება და საერთო გადანწყვეტილების მიღება შესაძლებელია. ამისათვის ეცადე:

- ამოიცნო, თუ რას შეიძლება გრძნობდეს და ფიქრობდეს სხვა ადამიანი;
- მოუსმინე, რას გთავაზობს;
- ეცადე, აკონტროლო შენი გრძნობები; თუ ფიქრობ, რომ ბრაზდები, მართე ბრაზი.
- დაფიქრდი, იქნებ შემოთავაზებული წინადადება შენთვისაც საინტერესოა.

გახსოვდეს, რომ ადამიანები, რომლებიც ვერ ერევან საკუთარ გრძნობებს და არ იციან საკუთარი ბრაზის მართვა, კონფლიქტის და ჩხუბის მონაწილეები ხდებიან. კონფლიქტის მშვიდობიანი გზით გადაჭრა ადამიანის სიძლიერეზე მიუთითებს და არა - სისუსტეზე.

ფაზა C - რეფლექსია, გამოთლიანება

მასწავლებელი სთხოვს ბავშვებს, წიგნში მე-15 გვერდზე წაიკითხონ მაგალითები, შემოხაზონ ის პასუხები, რომელსაც სწორად მიიჩნევენ და იმსჯელონ, რამ გამოიწვია ეს კონფლიქტი, რა გრძნობები შეიძლება ჰქონდეთ ამ კონფლიქტში ჩართულ ადამიანებს.

ბავშვთა ქაღალდი

ბავშვთა მსწავლეობა

რეკომენდაცია: სასურველია, გაკვეთილის დაწყების წინ ბავშვები დასხდნენ წრეზე განლაგებულ სკამებზე.

ნაწილი პირველი

ფაზა A - გამოწვევა, მოლოდინის განსაზღვრა

მასწავლებელი გონებრივი იერიშის მეთოდის გამოყენებით ეკითხება მოსწავლეებს, იციან თუ არა შემდეგი სიტყვების მნიშვნელობა: ბავშვზე ძალადობა, მოძალადე, მსხვერპლი. მოსწავლეების მოსაზრებებს დაფაზე წერს და აჯამებს.

ფაზა B - წვდომა, ცოდნის კონსტრუირება, შინაარსის რეალიზება

მასწავლებელი უხსნის ბავშვებს სიტყვათა მნიშვნელობას:

ძალადობა ბავშვზე - ყველა ის ქმედება, რომელიც ბავშვში იწვევს ტკივილს და სევდას: მუქარა, დაშინება, რამის დაბრალება, ხელის კვრა, თმის მოქაჩვა, ყურის აწევა, დარტყმა, ხელით ან რაიმე საგნით ცემა.

მოძალადე - ადამიანი, რომელიც მეორე ადამიანს ტკივილს აყენებს, მასზე ძალადობს.

მსხვერპლი - ადამიანი, რომელიც ძალადობის შედეგად დაზარალდა: დაემუქრნენ, დააშინეს, რაიმე დააბრალეს, ხელი კრეს, თმა მოქაჩეს, ყური აუწიეს, დაარტყეს ან ცემეს.

მასწავლებელი ესაუბრება ბავშვებს:

ზოგჯერ ადამიანები ვერ ახერხებენ მათ შორის არსებული კონფლიქტის მშვიდობიანი გზით მოგვარებას. ასეთ შემთხვევაში კონფლიქტი ჩხუბში და ძალადობაში გადაიზარდება. ბავშვზე ძალადობად ითვლება, როდესაც მას ემუქრებიან, აშინებენ, რაიმეს აბრალევენ. ასევე, ძალადობაა ხელის კვრა, თმის მოქაჩვა, ყურის აწევა, ხელით ან რაიმე საგნით დარტყმა და ყველა ის საქციელი, რაც ტკივილს, შიშს და სევდას იწვევს.

ადამიანს, რომელიც ძალადობს მეორე ადამიანზე, მოძალადეს უწოდებენ. მოძალადე შეიძლება იყოს როგორც ზრდასრული ადამიანი, ასევე ბავშვი. მოძალადე შეიძლება ბავშვისთვის უცნობი ან ნაცნობი ადამიანი იყოს.

ძალადობაა, როცა რამდენიმე ბავშვი ჩაგრავს სხვაბავშვს, მაგალითად: დამამცირებელ მეტსახელს არქმევს, დასცინის, ნივთებს ართმევს ან უფუჭებს, ცემს, ინტერნეტით ჭორებს და შეურაცხყოფელ ფოტოებს უვრცელებს.

ხშირად ისეთი ბავშვი იჩაგრება, რომელიც რაღაცით განსხვავდება სხვებისგან. ის შეიძლება იყოს სხვებზე მაღალი ან დაბალი, მსუქანი ან გამხდარი, სწავლობდეს ძალიან კარგად ან ძალიან ცუდად, უჭირდეს მეტყველება, ურთიერთობა, სიარული ან ეტლით გადაადგილდებოდეს. ბავშვის მიერ ბავშვის ჩაგვრა ყოველთვის გაუმართლებელია.

მშობლები ზოგჯერ სჯიან შვილებს „ცუდი“ საქციელისთვის, როგორიცაა, მაგალითად: სახლში დაგვიანებით მისვლა, წიგნის დაკარგვა, დაბალი ნიშნის მიღება, ტყუილის თქმა, ჭურჭლის გატეხვა და სხვა. ბავშვის დასჯა არ შეიძლება ცემით, შეურაცხყოფელი სიტყვებით.

ბავშვზე ძალადობად ითვლება ისიც, როდესაც მოზრდილები ოჯახში ან სკოლაში ბავშვის თანდასწრებით ჩხუბობენ. არის შემთხვევები, როცა უფროსები ამბობენ, რომ მათი ჩხუბის მიზეზი ბავშვის ცუდი საქციელია. ეს არასწორია! ჩხუბს და ძალადობას გამართლება არ აქვს და ეს არასდროს არის ბავშვის ბრალი.

ძალადობა ყოველთვის ზიანს აყენებს ბავშვის ჯანმრთელობას. ძალადობის შედეგად შეიძლება მივიღოთ ხელის, ფეხის მოტეხილობები, ჭრილობები, დამწვრობა, თავის ტვინის დაზიანება და სხვა. იმ ბავშვებს, რომლებმაც ძალადობა განიცადეს, უჭირთ სწავლა, სხვა ადამიანებთან ურთიერთობა, ხშირად არიან მოწყვნილები, გაბრაზებული ან შეშინებული.

ბავშვზე ძალადობა შეიძლება სხვადასხვა გარემოში მოხდეს. ასეთი ადგილებია: ქუჩა, ეზო, ოჯახი, სკოლა, საბავშვო ბაღი, სპორტული და გასართობი ცენტრები და სხვა.

ბავშვზე ძალადობა შეიძლება მოხდეს თითქმის ყველა გარემოში, სადაც ბავშვი იმყოფება.

ძალადობა ნაკლებად ემუქრებათ ბავშვებს, რომლებსაც:

- ჰყავთ მზრუნველი ოჯახის წევრები, დადიან სკოლაში ან საბავშვოს ბაღში, სადაც ისინი დაცულად გრძნობენ თავს;
- ჰყავთ მეგობრები, რომლებიც მზად არიან, დაეხმარონ მათ.

ბავშვი უნდა იზრდებოდეს მეგობრულ, მშვიდ და ძალადობისგან დაცულ გარემოში.

ოჯახი, სკოლა და სახელმწიფო ზრუნავს ბავშვზე და მის უსაფრთხოებაზე.

ძალადობის საფრთხის შემთხვევაში, მშობლები, მასწავლებლები, ახლობლები და მეგობრები ეხმარებიან ბავშვს. ძალადობის აცილების და დახმარების მოძიების სხვადასხვა გზები და საშუალებები არსებობს.

ფაზა C - რეფლექსია, გამოთლიანება

მასწავლებელი სთხოვს ბავშვებს, წიგნში მე-18 გვერდზე გადახედონ ჩახატულ სავარჯიშოს, წაიკითხონ ადგილების ჩამონათვალი და წიგნშივე ჩანიშნონ (გააფერადონ „ღიმილები“) რომელი ადგილია უსაფრთხო, ნაკლებად უსაფრთხო და სახიფათო მათთვის. მიუთითეთ, რომ ამ სავარჯიშოზე ინდივიდუალურად, ყველამ ცალ-ცალკე იმუშაოს. სავარჯიშოს შესრულების შემდეგ იმსჯელონ და დაასახელონ მიზეზები, რომელი ადგილია უსაფრთხო და რომელი ადგილია ნაკლებად უსაფრთხო ან სახიფათო.

ნაწილი მეორე

ფაზა A - გამოწვევა, მოლოდინის განსაზღვრა

მასწავლებელი გონებრივი იერიშის მეთოდის გამოყენებით ეკითხება მოსწავლეებს იცინა თუ არა შემდეგი სიტყვების მნიშვნელობა: შეხება, საიდუმლო. მოსწავლეების მოსაზრებებს დაფაზე წერს და პასუხებს აჯამებს.

ფაზა B - წვდომა, ცოდნის კონსტრუირება, შინაარსის რეალიზება

მასწავლებელი უხსნის ბავშვებს სიტყვათა მნიშვნელობას:

შეხება - ხელის შეხება, ხელის ხლება, მიკარება;

საიდუმლო - ისეთი რამ რასაც სხვებისგან მალავენ.

მასწავლებელი ესაუბრება ბავშვებს:

ადამიანები ხშირად ხელით ეხებიან ერთმანეთს. შეხება ეხმარება ადამიანს თავი დაცულად იგრძნოს. შეხება გაგრძნობინებს, რომ მნიშვნელოვანი ხარ და ვინმეს უყვარხარ - მაგალითად, როცა დედა გულში გიკრავს ან თავზე ხელს გისვამს. მშობლები ან მზრუნველები ეხებიან ბავშვს, როდესაც ბავშვის სისუფთავეზე ზრუნავენ - აბანავენ, ჭრილობას უმუშავენ, უცვლიან ტანსაცმელს. ასეთ შეხებას კარგ შეხებას უწოდებენ.

ცუდი შეხება უსიამოვნო, ზოგჯერ მტკივნეული და შეურაცხმყოფელია. ცუდი-შეხების მაგალითებია ხელის კვრა, ყურის აწევა, მხრის გაკვრა, პანდურის ამორტყმა და სხვა. ცუდ შეხებად ითვლება, როდესაც სხეულის იმ ნაწილებს ეხებიან, რომელიც საცვლებით არის დაფარული. სხეულის ამ ნაწილებზე შეხება შეიძლება მხოლოდ სისუფთავის დაცვის ან მკურნალობის დროს.

ბავშვებს, ისე როგორც დიდებს, აქვთ საიდუმლოებები. როგორც შეხება, საიდუმლოც შეიძლება იყოს კარგი და ცუდი. კარგი საიდუმლოს მაგალითია: დედას უყიდეთ საჩუქარი და მის დაბადების დღემდე საიდუმლოდ ინახავთ. მშობლებთან ერთად გადანყვით, რომ სოფლად მცხოვრებ ბებოს ესტუმროთ და გაახაროთ. ბებოს წინასწარ არ ეუბნებით, რადგან გინდათ, რომ სიურპრიზი მოუწყოთ.

ცუდი საიდუმლო შეიძლება იყოს ისეთი რამ, რისი მოყოლისაც გრცხვენია ან ვინმემ სასტიკად აგიკრძალა. მაგალითად:

- შენმა მეგობარმა რაიმე ნივთი ან ფული მოიპარა;
- კლასელმა კლასელი ცემა და შენ ამის შესახებ იცი;
- ვინმე ისეთ ადგილას შეგეხო, რომ დაიძაბე და თავი ცუდად იგრძენი.

ცუდი საიდუმლოებები მძიმე ტვირთად აწევს და აწუხებს ადამიანებს. ცუდი საიდუმლო შეიძლება საშინო, საზიანო იყოს და საფრთხე შეუქმნას ბავშვს. საფრთხიდან თავის არიდება შესაძლებელია, თუ დაიცავ უსაფრთხოების წესებს.

არსებობს საფრთხის არიდების მნიშვნელოვანი წესები, რომლებსაც ხშირად უსაფრთხოების წესებსაც უწოდებენ. ამ წესების დაცვა დაგეხმარება, რომ საეჭვო სიტუაციაში სწორი გადაწყვეტილება მიიღო. ეს წესებია:

- ვინმესთან ერთად წასასვლელად, ყოველთვის ითხოვე ნებართვა მშობლებისაგან, მასწავლებლისაგან ან იმ ადამიანისაგან, ვინც შენზე ზრუნავს და შენს უსაფრთხოებაზე პასუხს აგებს;
- მოერიდე უცხო ქუჩებს, შენობებს, პარკებს და სხვა უცხო ადგილებს; უკითხავად არც მარტო და არც მეგობრებთან ერთად არსად წახვიდე;
- ტელეფონით ან ინტერნეტით გაცნობილ ადამიანთან შეხვედრაზე უარი თქვი. შენ მას ვერ ხედავ. მისთვის ადვილია, რომ სასურველ და საინტერესო ადამიანად, ბავშვადაც კი მოგაჩვენოს თავი;
- როდესაც სახლში მარტო ხარ, კარი მხოლოდ ოჯახის წევრებს გაუღე. სხვებისთვის კარის გაღება შეიძლება სახიფათო იყოს შენთვის და შენი ოჯახის წევრებისთვის.
- ყოველთვის გახსოვდეს შეხების წესი: შენი სხეულის იმ ნაწილებზე შეხება, რომლებსაც საცვალი ფარავს, შეუძლიათ მხოლოდ მშობელს ან ექიმს, სისუფთავის დაცვის ან მკურნალობის მიზნით.

ფაზა C - რეფლექსია, გამოთლიანება

მასწავლებელი სთხოვს ბავშვებს ჩაიხედონ თავიანთ წიგნში მე-19 გვერდზე, დააკვირდნენ ნახატს და გააფერადონ ის ადგილები სადაც არ უნდა შეეხონ მათ.

შემდეგ, მე-20 გვერდზე, წაიკითხონ რამდენიმე კითხვა და შემოხაზონ ის პასუხები, რომლებიც სწორად მიაჩნიათ. იმსჯელონ, რომელი პასუხია სწორი და რა მიზეზით.

ნაწილი მასაჰ

ფაზა A - გამოწვევა, მოლოდინის განსაზღვრა

მასწავლებელი გონებრივი იერიშის მეთოდის გამოყენებით ეკითხება მოსწავლეებს იციან თუ არა შემდეგი სიტყვების მნიშვნელობა: საფრთხე, უსაფრთხოება. მოსწავლეების მოსაზრებებს დაფაზე წერს და პასუხებს აჯამებს.

ფაზა B - წვდომა, ცოდნის კონსტრუირება, შინაარსის რეალიზება

მასწავლებელი უხსნის ბავშვებს სიტყვათა მნიშვნელობას:

საფრთხე - ის რაც ადამიანისთვის საშიშია, საზიანოა.

უსაფრთხოება - საფრთხისაგან თავის არიდებას.

მასწავლებელი ესაუბრება ბავშვებს:

ქვემოთ მოყვანილია რამოდენიმე მაგალითი, როდესაც ბავშვმა ყოველთვის უნდა თქვას მტკიცე „არა“. მასწავლებელი ესაუბრება ბავშვებს არას თქმის მნიშვნელობაზე:

საფრთხის აცილებაში დაგეხმარება სიტყვა „არა“, თუ მისი წარმოთქმა თავისუფლად და დამაჯერებლად შეგიძლია.

მაგალითად:

- თუ უცნობი გთხოვს წაყვე სასეირნოდ, უპასუხე: „არა“!
- თუ სკოლიდან წასაყვანად უცნობმა მოგაკითხა, მშობლებს კი წინასწარ არ გაუფრთხილებიხარ, უპასუხე: „არა“!
- თუკი უცნობი უბრალოდ გთხოვს, რომ გაჰყვე და აჩვენო საჭირო ქუჩა ან დაეხმარო ჩანთის წაღებაში, მაინც უთხარი „არა“!

როგორ უნდა მოიქცე, თუკი უფროსი ადამიანი შენს დარწმუნებას ცდილობს?

ზოგჯერ შეიძლება უფროსმა ადამიანმა ყურადღება არ მიაქციოს შენს „არას“ და

დაჟინებით ეცადოს შენს დარწმუნებას. მაგალითად, ის გეუბნება: „მე შენ უკვე დიდი მეგონე, შენ კი თურმე მშობლებს უნდა დაეკითხო?!“ ასეთ ადამიანს მაშინვე უნდა გაერიდო. ხოლო სახლში მისვლისას აუცილებლად მოუყევი მომხდარის შესახებ მშობლებს, ოჯახის უფროს ნევრებს.

როგორ ვთქვათ "არა"

მაგალითად, თუ უცნობი საჩუქარს გთავაზობს, უპასუხე:

- „არა! მე თქვენ არ გიცნობთ! ნავალ, დედას ვეტყვი!“.
- „არას“ თქმის შემდეგ მაშინვე გაეცალე.
- აუცილებლად მოუყევი უფროსს ამ ამბის შესახებ!

გახსოვდეს! თუ არ გინდა, რომ ვინმე შეგეხოს, ყოველთვის შეგიძლია უთხრა მას:

- „არა, ნუ აკეთებ ამას“ ან „მე არ მინდა, რომ ეს გააკეთო“.
- „არას“ თქმის შემდეგ მაშინვე გაეცალე.
- აუცილებლად მოუყევი უფროსს ამ ამბის შესახებ!

ყოველთვის დაიცავი „7 არას წესი“:

არ დაელაპარაკო უცნობებს და არ შემოუშვა ისინი სახლში;
არ შეხვიდე მათთან ერთად ლიფტსა და სადარბაზოში;
არ ჩაუჯდე უცნობებს მანქანაში;
არ შეყოვნდე ქუჩაში სკოლის შემდეგ, განსაკუთრებით შებინდებისას;
არ უთხრა უცნობს შენი ტელეფონის ნომერი და მისამართი;
არ შეხვდე ტელეფონით ან ინტერნეტით გაცნობილ ადამიანს;
არ გამოართვა საჩუქარი უცნობს.

„7 არას წესის“ გაცნობის შემდეგ მასწავლებელი, ბავშვების დახმარებით, დიდი ფურცელზე ან ფლიპჩარტზე წერს ამ წესებს და საკლასო ოთახის კედელზე აკრავს.

ფაზა C - რეფლექსია, გამოთლიანება

მასწავლებელი სთხოვს ბავშვებს: ჩაიხედონ თავიანთ წიგნში 23-ე გვერდზე, გადახედონ მოცემულ სიტუაციებს და სპეციალურად გამოყოფილ ადგილას ჩაწერონ მოცემულ სიტუაციაში თვითონ რას უპასუხებდნენ, შემდეგ იმსჯელონ და ჯგუფში განიხილონ პასუხები.

ღვიძრის ანთებითი ქალოზის განმარტება

გამოკითხვის დასაბუთება

რეკომენდაცია: სასურველია, გაკვეთილის დაწყების წინ ბავშვები დასხდნენ წრეზე განლაგებულ სკამებზე.

ფაზა A - გამოწვევა, მოლოდინის განსაზღვრა

მასწავლებელი გონებრივი იერიშის მეთოდის გამოყენებით ეკითხება მოსწავლეებს იცინა თუ არა ბავშვზე ძალადობის შემთხვევაში ვის მიმართონ? როგორ მოიპოვონ დახმარება? მოსწავლეების მოსაზრებებს დაფაზე წერს და პასუხებს აჯამებს.

ფაზა B - წვდომა, ცოდნის კონსტრუირება, შინაარსის რეალიზება

მასწავლებელი ესაუბრება ბავშვებს:

ყოველი ადამიანისთვის ძალიან მნიშვნელოვანია სხვა ადამიანებთან ურთიერთობა. ჩვენ დავდივართ სკოლაში, სპორტზე, ცეკვაზე, ვსეირნობთ ქუჩაში, პარკში, ვთამაშობთ ეზოში. ყოველდღე ვხვდებით ბევრ სხვადასხვა ადამიანს. ზოგის ნახვა გვიხარია, ზოგი - რომ არ ვნახოთ, არ შეგვიძლია. ზოგიერთთან შეხვედრა არ გვსიამოვნებს და არ მოგვწონს, ზოგი კიდეც - სულერთია. ყველა ამ ადამიანთან ჩვენ სხვადასხვაგვარად ვიქცევით.

ხანდახან ისე ხდება, რომ ადამიანები ერთმანეთს უნებურად აწყენინებენ ხოლმე. ზოგჯერ კიდეც შეიძლება გვეგონოს, რომ ჩვენი მიზნის მისაღწევად ძალის გამოყენება ყველაზე მეტად გამოგვადგება - მაგალითად, ვინმეს დასარწმუნებლად, დასაყოლიებლად, შესაშინებლად.

სინამდვილეში, ძალადობა მხოლოდ და მხოლოდ ძალადობის გაგრძელებას იწვევს. სხვას როგორც მოვექცევით, ისევე მოგვექცევიან სხვები. ბევრი სხვა, უკეთესი გზა არსებობს თავის დასაცავად და მიზნის მისაღწევად. ერთგულება, ერთმანეთის დახმარება, პატივისცემა, ზრუნვა, დათმობის უნარი - თვისებებია, რომლებიც ადამიანს მისთვის საიმედო ბევრ ნაცნობს და მეგობარს შემატებს.

ამიტომ კარგი იქნება, რთულ სიტუაციაში მოხვედრისას გახსოვდეს:

- მუშტის მოღერებას - ხელის განოდება სჯობს;
- ყვირილს და ღრიალს - ახსნა და მოსმენა სჯობს;
- მტრობას - მეგობრობა სჯობს.

თუ გინდა, რომ ძლიერი იყო:

- სხვას დაეხმარე;
- წერილმანების გამო არ იჩხუბო;
- სხვისი აზრი გაითვალისწინე;
- არ დაარტყა, არ დაამცრო;
- სხვისი წარმატება გიხაროდეს;
- სხვის ნაკლოვანებებს არ დასცინო;
- აპატიე.

იმოქმედე, დაარღვიე დუმილი!

გახსოვდეს! ბავშვის უფლებაა იზრდებოდეს და სწავლობდეს მეგობრულ გარემოში. ბავშვზე ძალადობა დანაშაულია. ძალადობის საფრთხის შემთხვევაში მშობლები, მასწავლებლები, ახლობლები და მეგობრები ეხმარებიან ბავშვს.

თუ ფიქრობ, რომ შენ ან შენს მეგობარს საფრთხე გემუქრებათ!

თუ შენზე ძალადობენ: გჩაგრავენ, გცემენ, დაგცინიან, უხეშად გექცევიან!

თუ მეგობარმა გაგიმხილა, რომ ძალადობასთან გამკლავებაში დახმარება სჭირდება!

იმოქმედე, დაარღვიე დუმილი!

ამის შესახებ მოუყევი შენთვის სანდო ადამიანს - მშობელს, მასწავლებელს, უფროს მეგობარს, დას ან ძმას.

ტელეფონის ნომრები, რომელთა ცოდნა გამოგადგება ძალადობისგან თავის დასაცავად:

112 - გადაუდებელი დახმარების ცენტრი

116 111 - ბავშვთა დახმარების ხაზი

15 05 - ჯანდაცვის სამინისტროს ცხელი ხაზი

ფაზა C - რეფლექსია, გამოთლიანება

მასწავლებელი სთხოვს ბავშვებს თავიანთ წიგნებში ჩაიხედონ 25-ე გვერდზე და წაიკითხონ ნახატზე ტექსტი (თუ ვინმე ისე გექცევა, რომ თავს ცუდად გრძნობ! თქვი „არა“ ხმამაღლა და გარკვევით, წადი უსაფრთხო ადგილზე სხვა ადამიანებთან, მოუყევი შენთვის სანდო ადამიანებს). იმსჯელონ რისკენ მოუწოდებენ მათ ამ ტექსტით.

ღანართი 1

გაკვეთილის გახანაობის კითხვარი

ინსტრუქცია მასწავლებლისთვის: ყოველი გაკვეთილის შემდეგ დაურიგეთ მოსწავლეებს ეს კითხვარი და შესავსებად მიეცით 5 წუთი. მას შემდეგ, რაც მოსწავლეები მორჩებიან კითხვარების შევსებას, შეაგროვეთ და გაანალიზეთ. მნიშვნელოვანია გაითვალისწინოთ მოსწავლეების პასუხები მომდევნო გაკვეთილის ჩატარების დროს.

მოსწავლის კითხვარი

გაკვეთილი თემა

სკოლა კლასი

ეს კითხვარი იმიტომ დაგირიგდათ, რომ გვანტერესებს თქვენი აზრი ამ გაკვეთილის შესახებ.

წაიკითხე ქვემოთ ჩამოწერილი კითხვები და აღნიშნე ის პასუხი (მხოლოდ ერთი პასუხი), რომელიც სწორად მიგაჩნია:

რამდენად საინტერესო იყო გაკვეთილის თემა?

- ☐ ძალიან საინტერესო იყო
- ☐ საინტერესო იყო
- ☐ ნაკლებად საინტერესო იყო
- ☐ საერთოდ არ იყო საინტერესო

რამდენად გასაგები იყო მასწავლებლის მიერ დასმული კითხვები?

- ☐ სრულიად გასაგები იყო
- ☐ გასაგები იყო
- ☐ ნაკლებად იყო გასაგები
- ☐ საერთოდ არ იყო გასაგები

რამდენად გასაგები იყო მასწავლებლის მიერ მოცემული განმარტებები?

- ☐ სრულიად გასაგები იყო
- ☐ გასაგები იყო
- ☐ ნაკლებად იყო გასაგები
- ☐ საერთოდ არ იყო გასაგები

რამდენად საინტერესო იყო ამ გაკვეთილის სავარჯიშო?

- ☐ ძალიან საინტერესო იყო
- ☐ საინტერესო იყო
- ☐ ნაკლებად საინტერესო იყო
- ☐ საერთოდ არ იყო საინტერესო

სხვა შენიშვნა ხომ არ გაქვს? აქ დაწერე

.....

ღანართი 2

შაჰაჯაჰაილი შაჟასაბის ჟითხვარი

ინსტრუქცია

ინსტრუქცია მასწავლებლისთვის: იმისათვის, რომ დარწმუნდეთ რამდენად კარგად ესმით ბავშვებს გავლილი თემები, ბოლო გაკვეთილზე მოსწავლეებს დაურიგეთ ქვემოთ მოცემული კითხვარი. კითხვარის შესავსებად საკმარისია 20 წუთი, თუმცა თუ რომელიმე მოსწავლეს მეტი დრო დასჭირდა, დაელოდეთ.

მას შემდეგ, რაც მოსწავლეები მორჩებიან კითხვარის შევსებას, შეაგროვეთ. იმ შემთხვევაში, თუ რომელიმე თემა უმრავლესობისთვის ნაკლებად გასაგები აღმოჩნდება, სასურველია გაკვეთილი ამ საკითხზე ჩაატაროთ დამატებით.

შაჰაჯაჰაილი შაჟასაბის ჟითხვარი

წაიკითხე ქვემოთ ჩამოწერილი კითხვები და შემოხაზე ის პასუხი (მხოლოდ ერთი პასუხი), რომელიც სწორად მიგაჩნია:

1. ვინ არიან ოჯახის წევრები?

- ა) ჩემი კლასელები;
- ბ) ჩემი ნათესავები;
- გ) ის ადამიანები, ვისთან ერთადაც ვცხოვრობ და ვინც ჩემზე ზრუნავს.

2. ვინ შეიძლება ჩაითვალოს შენთვის ნაცნობ ადამიანად?

- ა) ნებისმიერი ქუჩაში გამვლელი;
- ბ) ვისი სახელიც ვიცი;
- გ) ვინც სადმე გავიცანი და რომლის შესახებაც უკვე რაღაც ვიცი.

3. ვინ შეიძლება ჩაითვალოს შენთვის უცნობ ადამიანად?

- ა) ვინც სადმე გავიცანი;
- ბ) ვის შესახებაც უკვე რაღაც ვიცი;
- გ) ვისაც არ ვიცნობ, მაგრამ მისი სახელი ვიცი.

4. ვინ შეიძლება ჩაითვალოს შენ მეგობრად?

- ა) ახლობელი ადამიანი, ვისთანაც დიდ დროს ვატარებ, მომწონს მასთან საერთო საქმის კეთება;
- ბ) ადამიანი, რომელიც სადმე გავიცანი და მას შემდეგ სულ რამოდენიმეჯერ ვნახე;
- გ) ადამიანი, რომელიც ჩემთან ახლოს ცხოვრობს და თითქმის ყოველდღე ვხედავ, მაგრამ მხოლოდ იშვიათად ვსაუბრობთ.

5. როგორ ფიქრობ, ქვემოთ ჩამოთვლილი სიტყვებიდან რომელი ითვლება ურთიერთობად?
- ა) გაკვირვება;
 - ბ) საუბარი;
 - გ) შიში.
6. როგორ ფიქრობ, ქვემოთ ჩამოთვლილი სიტყვებიდან რომელი ითვლება გრძნობად?
- ა) თამაში;
 - ბ) საუბარი;
 - გ) სევდა.
7. როგორ ფიქრობ, როდესაც ადამიანი ბრაზს განიცდის რა შეგრძნებები უჩნდება?
- ა) სიმშვიდის განცდა ეუფლება;
 - ბ) ილიმის;
 - გ) გულისცემა უჩქარდება და სუნთქვა უძნელდება.
8. ბრაზის მართვა არის ხერხი, რომელიც:
- ა) გვეხმარება, რომ სხვას მოვერიოთ;
 - ბ) გვეხმარება, რომ უფრო ხმამაღლა ვუყვიროთ ჩვენს მოწინააღმდეგეს;
 - გ) გვეხმარება, რომ ბრაზმა გაგვიაროს.
9. როგორ ფიქრობ, რა არის უთანხმოება?
- ა) როცა ფიქრობ, რომ შენი მეგობარიც გეთანხმება;
 - ბ) როცა შენ ხმამაღლა უყვირი მეგობარს, რომელიც შორს დგას და შენი ხმა არ ესმის;
 - გ) როცა შენ და შენი მეგობარი რამეზე ვერ თანხმდებით, სხვადასხვანაირად ფიქრობთ.
10. როგორ ფიქრობ, ქვემოთ ჩამოთვლილი მაგალითებიდან, რომელი შემთხვევა შეიძლება ჩაითვალოს კონფლიქტად?
- ა) როცა შენ და შენს მეგობარს სხვადასხვა თამაში მოგწონთ, კამათობთ და ცდილობთ შეთანხმდეთ, რომელი ითამაშოთ;
 - ბ) როცა შენი მეგობარი ცდილობს დაგითანხმოს სადმე სათამაშოდ წასვლაზე, შენ კი არ გსურს წასვლა;
 - გ) როცა თამაშის წაგების გამო, შენ და შენი მეგობარი იმდენად გაბრაზდით, რომ სხვა ბავშვებს ცხარედ ეკამათეთ, ვერ შეთანხმდით და იჩხუბეთ.
11. როგორ ფიქრობ, ქვემოთ ჩამოთვლილი მაგალითებიდან, რომელი შემთხვევა შეიძლება ჩაითვალოს ბავშვზე ძალადობად?
- ა) გაკვეთილების მეცადინეობა გეზარება, დედა გაძალებს და გეუბნება: დაჯექი და შეასრულე შენი დავალება, თორემ ამ საღამოს კომპიუტერთან ვერ დაჯდები;
 - ბ) იმის გამო, რომ მეგობარს ეჩხუბე, ერთი დღით აგიკრძალებს საყვარელი ნივთებით თამაში;
 - გ) შემთხვევით გაგიტყდა სათამაშო, დედა გაბრაზდა და თმა მოგწინკნა.
12. როგორ ფიქრობ, ქვემოთ ჩამოთვლილი მაგალითებიდან, რომელ შემთხვევაში შეიძლება ბავშვი მოძალადედ ჩაითვალოს?
- ა) ერთმა კლასელმა მეორეს ბუფეტში ნაყიდი „ჩიპსები“ არ გაუყო;
 - ბ) ერთმა კლასელმა მეორეს ფანქარი ათხოვა, მას კი შემთხვევით გაუტყდა.

გ) ერთი კლასელი მეორეს ხშირად დასცინის, იმის გამო, რომ ფეხბურთის თამაში არ იცის.

13. როგორ ფიქრობ, ქვემოთ ჩამოთვლილი მაგალითებიდან, რომელი შეხება იქნება ცუდი?

- ა) მეგობარმა შემთხვევით თამაშის დროს მხარი გაკრა;
- ბ) უფროსმა, იმის გამო, რომ ცელქობდი ყური აგინია;
- გ) ქუჩაში წაიქეცი, უცნობმა ადამიანმა შეეცადა ადგომაში დაგხმარებოდა და ხელი ჩაგკიდა.

14. როგორ ფიქრობ, ქვემოთ ჩამოთვლილი მაგალითებიდან, რომელია ცუდი საიდუმლო?

- ა) დედამ გთხოვა შენი დისთვის/ძმისთვის არ გეთქვა, რომ მალე მას საყვარელ სათამაშოს უყიდის.
- ბ) მეგობარმა ბიჭმა მეგობარ გოგონას მერხზე საჩუქარი დაუტოვა და გთხოვა, არავისთვის გეთქვა.
- გ) უფროსკლასელი მეგობარი კინოში წასვლას გთავაზობს, გაკვეთილების შემდეგ, ოღონდ გთხოვს შინ არავის უთხრა.

15. როგორ მოიქცევი, თუ ასაკით უფროსი უცნობი ადამიანი გთხოვს გაჰყვე იქვე, ახლოსმდებარე ქუჩის საპოვნელად?

- ა) მაინც ძალიან ახლოსაა და გაყვები;
- ბ) მიასწავლი მისამართს და გაყოლაზე უარს ეტყვი;
- გ) სხვა ბავშვს სთხოვ გაჰყვეს.

16. მეზობელი ცუდად შეგეხო, რას გააკეთებ?

- ა) უხერხულად იგრძნობ თავს, მაგრამ არ შეიმჩნევ;
- ბ) იტირებ, მაგრამ არავის ეტყვი;
- გ) ეტყვი, რომ არ მოგწონს, გაეცლები და აუცილებლად ეტყვი მეზობელს ან უფროსს ამ ამბის შესახებ.

17. შენი მეგობარი მამამ ძლიერ სცემა, შენ ამის შესახებ მოგიყვია და ნაცემი ადგილები გაჩვენა. რას გააკეთებ?

- ა) შეგეშინდება და ამ ამბავს საიდუმლოდ შეინახავ;
- ბ) შენ მეზობლებს, მასწავლებელს ან სკოლის მანდატურს მოუყვები ამის შესახებ და სთხოვ, რომ შენ მეგობარს დაეხმაროს;
- გ) მეგობრის მამას, როცა დაინახავ, მოერიდები ან გაეცლები.

ღანართი 3

მასწავლებლის ბაჩათები

ინსტრუქცია

გაკვეთილის ჩატარების გაიოლების მიზნით თითოეული საკითხისთვის შეიქმნა სპეციალური ბარათები. გაკვეთილის დაწყებისთანავე მასწავლებელი იღებს შესაბამის ბარათს, რომელზეც მოცემულია ბავშვებისთვის განკუთვნილი კითხვები და განმარტებები.

თავი 1

ნაწილი პირველი

მე-1 მუხლი პირველი

იქით თუ არა შემდეგი სიტყვების მნიშვნელობა:

ოჯახი

ოჯახის წევრები

შეჯამეთ ბავშვების აზრები და დაფაზე ჩამოწერეთ მათ მიერ შემოთავაზებული ვარიანტები.

აუხსენით ბავშვებს სიტყვების მნიშვნელობა:

ბავშვი - ადამიანი 18 წლის ასაკამდე

მშობლები - დედა და მამა

ბებია, ბაბუა (დასავლეთ საქართველოში: იმერეთი, გურია, აჭარა, სამეგრელო),
დიდედა, პაპა (აღმოსავლეთ საქართველოში: ქართლი, კახეთი) - მშობლების
მშობლები

ნათესავები - ბიძა, დეიდა, მამიდა და მათი შვილები; ბებიის და ბაბუის და -
ძმები და მათი შვილები

ოჯახი - ადამიანები, რომლებსაც უყვართ ერთმანეთი, ერთმანეთზე ზრუნავენ,
ბავშვებს ერთად ზრდიან და ცხოვრობენ ერთად.

ოჯახის წევრები - დედა, მამა, და, ძმა, ბებია, ბაბუა, დეიდა, ბიძა, მამიდა და
სხვა.

ზოგჯერ ბავშვი არ ცხოვრობს მშობლებთან, მას ზრდიან და მასზე ზრუნავენ სხვა
უფროსი ადამიანები. ეს ადამიანები მისი ოჯახის წევრები არიან.

სავარჯიშო: იხილეთ ნახატი მე-7-ე გვერდზე, წარმოიდგინეთ, თითქოს მაგიდის ირგვლივ, სკამებზე თქვენი ოჯახის წევრები სხედან. თითოეულ სკამთან დაწერეთ მათი სახელები და ისაუბრეთ მათ შესახებ.

თავი 1

ნაწილი პირა

მეორე ნაწილი პირა

იქით თუ არა შემდეგი სიტყვების მნიშვნელობა:

ნაცნობი

უცნობი

მეგობარი

შეჯამეთ ბავშვების აზრები, და დაფაზე ჩამოწერეთ მათ მიერ შემოთავაზებული ვარიანტები.

აუხსენით ბავშვებს სიტყვების მნიშვნელობა:

ნაცნობი - ისეთი ადამიანი, ვინც სადმე გინახავს ან გაიცანი და რომლის შესახებ უკვე რაღაც იცი.

უცნობი - ვისაც არ იცნობ, არ გინახავს და ვის შესახებაც არ გსმენია. შენ, შესაძლოა, იცოდე ან არ იცოდე მისი სახელი, ეუბნებოდე ან არ ეუბნებოდე „გამარჯობას“.

ადამიანის გარდა, ნაცნობი ან უცნობი შეიძლება იყოს სურათი, მელოდია, ფილმი, ქუჩა, შენობა და სხვა.

მეგობარი - ახლობელი ადამიანი, ვისთანაც დიდ დროს ატარებ, ვისაც უზიარებ საიდუმლოს, მოგწონს მასთან ერთად თამაში და საერთო საქმის კეთება. მეგობარი შეიძლება იყოს თანატოლი, უმცროსი ან უფროსი ადამიანი, გოგოც და ბიჭიც, ქალიც და კაციც. მეგობრები ერთმანეთზე ზრუნავენ, ერთმანეთს თანაუგრძნობენ და გასაჭირში ეხმარებიან.

სავარჯიშო: გაიხსენეთ, იმსჯელეთ და წიგნის მე-9 გვერდზე მითითებულ ადგილას ჩამოწერეთ, თქვენი მეგობრების რომელი თვისებები მოგწონთ.

თავი 2

უპირობო და პირობითი

იცი, თუ არა, რას ნიშნავს სიტყვები:

ურთიერთობა

გრძნობა

თანაგრძნობა

შეჯამეთ ბავშვების აზრები და დაფაზე ჩამოწერეთ მათ მიერ შემოთავაზებული ვარიანტები.

აუხსენით ბავშვებს სიტყვების მნიშვნელობა და ესაუბრეთ ამ საკითხზე:

ურთიერთობა - ადამიანებს შორის დამოკიდებულება, კავშირი. მაგალითად: საუბარი, ერთად რამის კეთება, ერთმანეთისთვის აზრების გაზიარება და სხვა.

გრძნობა - სიხარული, სევდა, ბრაზი, გაკვირვება, შიში, ზიზღი.

თანაგრძნობა - გულშემატკივრობა სხვისი დარდის, მწუხარების; სხვისი სიხარულის გაზიარება, მხარდაჭერა.

ადამიანებს შორის ურთიერთობა ეფუძნება მათ გრძნობებს. გრძნობები განსხვავებულია მაგალითად: სიხარული, სევდა, შიში, ბრაზი, გაკვირვება. ადამიანებს ურთიერთობის დროს სხვადასხვა გრძნობა უჩნდებათ. მაგალითად, ადამიანები ერთმანეთს თანაგრძნობენ, როცა რაიმე უხარიათ ან როცა რაიმე აწუხებთ. მიუხედავად ამისა, ხანდახან ადამიანები ერთმანეთს უბრაზდებიან კიდევ.

შესაძლებელია, გრძნობები შეიცვალოს. მაგალითად, ფილმის ყურების დროს შეიძლება შიში დაგვეუფლოს, მაგრამ ფილმი ისე კარგად დასრულდეს, რომ გაკვირვებულები დავრჩეთ.

ახალ სკოლაში პირველად მისვლისას, შეიძლება სევდა იგრძნო, რადგან იქ არავის იცნობ. შემდეგ კი, როდესაც მოსწავლეებს და მასწავლებლებს გაიცნობ და დაუმეგობრდები, სევდა სიხარულით შეგეცვალოს.

ადამიანი, რომელიც განიცდის სიხარულს, სევდას, ბრაზს, გაკვირვებასა და შიშს, სხვადასხვაგვარად გამოიყურება:

- სიხარულის განცდის დროს ადამიანი ილიმის ან იცინის. მას კბილები უჩანს ან არ უჩანს. პირის კუთხეები ადის ზემოთ და განზე.
- სევდის განცდის დროს პირის კუთხეები დაშვებულია ქვემოთ, თვალები, შესაძლოა, იყურებოდეს ქვემოთ და ცრემლიანი იყოს. მხრები დაშვებულია.
- ბრაზის განცდის დროს ტუჩები მოკუმულია, წარბებს შორის ნაოჭებია, თვალები, შესაძლოა, ოდნავ იყოს დახუჭული. მუშტები შეიძლება იყოს შეკრული და მხრები აწეული.
- გაკვირვების დროს პირი გაღებულია, თვალები ფართოდაა გახელილი. წარბები ადის ზემოთ, შუბლზე ნაოჭებია.
- შიშის განცდის დროს პირი ღიაა, თვალები გაფართოებული, წარბები აწეული. ადამიანი თითქოს პატარავდება, თავი მხრებში აქვს ჩარგული.

ადამიანისთვის ბუნებრივია ყველა გრძნობის განცდა, მათ შორის - შიშის, სიხარულის, სევდის, ბრაზის და გაკვირვების.

სავარჯიშო: დაფიქრდით, რას გრძნობთ, როდესაც გიხარიათ, გეშინიათ, სევდიანი, გაბრაზებული ან გაკვირვებული ხართ. თქვენს წიგნში დაათვალიერეთ სურათები მე-11 გვერდზე. თითოეულ სურათს ქვემოთ მიუწერეთ, თუ რა გრძნობას გამოხატავს იგი.

თავი 3

ბრაზის პარტია

იცით თუ არა შემდეგი სიტყვების მნიშვნელობა:

ბრაზი

ბრაზის ნიშნები

ბრაზის მართვა

შეჯამეთ ბავშვების აზრები და დაფაზე ჩამოწერეთ მათ მიერ შემოთავაზებული ვარიანტები.

აუხსენით ბავშვებს სიტყვების მნიშვნელობა და ესაუბრეთ ამ საკითხზე:

ბრაზი - ძლიერი გაწვავრება, განრისხება, გახელბა.

ბრაზის ნიშნები: როდესაც ადამიანი ბრაზდება, სიცივის ან სიცხის შეგრძნება უჩნდება, გულისცემა უჩქარდება და სუნთქვა უძნელდება. ხშირად მუშტები და კრიჭა ეკვრება. შესაძლოა გაბრაზებულმა ადამიანმა საგანს, ცხოველს ან ადამიანს წიხლის კრას, მუშტი დაარტყას ან უყვიროს.

ბრაზის მართვა - ხერხი რომელიც გვეხმარება, რომ ბრაზმა გაგვიაროს, დავწყნარდეთ და რაიმე ისეთი არ მოვიმოქმედოთ, რომ ვინმეს ვაწყენინოთ, რაიმე არ დავაზიანოთ.

მასწავლებელი ესაუბრება ბავშვებს:

ხანდახან ყველა ბრაზდება. გაბრაზება ცუდი არ არის. მნიშვნელოვანია ის, თუ როგორ იქცევი, როდესაც გაბრაზებული ხარ. უკონტროლო ბრაზმა შეიძლება გაანადგუროს მეგობრობა, ჩაგვაცენოს სასაცილო მდგომარეობაში ან თავი ციხეშიც კი ამოგვაცოფინოს. ბრაზი ცუდია მაშინ, როცა გაიძულეს ადამიანს აწყენინო ან ტკივილი მიაყენო..

საკუთარ თავს სხვა ადამიანებს და ნივთებს ზიანი, რომ არ მივაყენოთ მნიშვნელოვანია საკუთარი ბრაზის მართვა შეუძლოთ. ბრაზის მართვა შესაძლებელია მარტივი სავარჯიშოებით. როცა გაბრაზებული ხართ:

1. სამჯერ ღრმად ჩაისუნთქე და ამოისუნთქე;
2. გულში ნელა დაითვალებთ 10-მდე და უკან;
3. მშვიდად იფიქრეთ და ესაუბრეთ საკუთარ თავს. საკუთარ თავთან საუბრის მაგალითებია:
 - “დანყნარდი”;
 - “მე ბრაზს მოვერევი”;
 - “მე ეს გამომივა”;
4. დანერე ფურცელზე რამ გაგაბრაზა;
5. აიღე ფლომასტერი ან ფანქრები და ცარიელი ფურცელი დაჯღაბნე;
6. აიღე ქაღალდის ფურცელი და ნაკუნებად აქციე (ოღონდ მოგვიანებით თავად ააღაგე ნაკუნები, თორემ სხვასაც გააბრაზებ).
7. აიღე ბალიში და ძლიერად დაარტყი მუშტები 10-ჯერ.

სავარჯიშო

თქვენ წიგნში მე-13 გვერდზე დახატეთ საკუთარი თავი, მაშინ, როდესაც გაბრაზებული ხართ. ნახატის ქვემოთ, ჩამოწერეთ ნიშნები, რომლებიც გაბრაზებაზე მიუთითებს. სურათი მხოლოდ ადამიანს ან ადამიანის სახეს უნდა გამოხატავდეს, მის მაგივრად არ დახატოთ სხვადასხვა საგნები.

ქვემოთ მოცემულ კონტურებში ჩახატე თვალები, ნარბები, პირი ისე, რომ მან გამოსახოს: ბრაზი, სიხარული.

თავი 4

კონფლიქტი და მისი პარტია

იცით თუ არა შემდეგი სიტყვების მნიშვნელობა:

უთანხმოება

დავა

კონფლიქტი

შეაჯამეთ ბავშვების აზრები და დაფაზე ჩამოწერეთ მათ მიერ შემოთავაზებული ვარიანტები.

აუხსენით ბავშვებს სიტყვების მნიშვნელობა და ესაუბრეთ ამ საკითხზე:

უთანხმოება - თანხმობის, საერთო აზრის უქონლობა, აზრთა სხვაობა;

დავა - კამათი საკუთარი აზრის, სიმართლის დასაცავად;

კონფლიქტი - გაბრაზება, ცხარე კამათი;

ბავშვები ხშირად ერთად აკეთებენ რაიმეს - თამაშობენ, მეცადინეობენ, ცეკვავენ, ფილმს უყურებენ, მუსიკას უსმენენ და სხვა. მათ, ერთსა და იმავე საგანთან ან ამბავთან დაკავშირებით, მსგავსი ან განსხვავებული აზრები აქვთ. მაგალითად, ზოგიერთისთვის ფეხბურთი უფრო კარგი სპორტია, ვიდრე ჭადრაკი. ზოგ ბავშვს ფანქრებით ხატვა მოსწონს, ზოგს - საღებავებით. ყველას აზრი მნიშვნელოვანი და პატივსაცემია.

როდესაც რაიმეს ერთად გაკეთებას ვაპირებთ, მნიშვნელოვანია, ყველას აზრი მოვისმინოთ, გავითვალისწინოთ და გადაწყვეტილება ერთად მივიღოთ. ეს კი მსჯელობის და დათმობის შედეგად არის შესაძლებელი.

ზოგჯერ განსხვავებულ აზრებს და სურვილებს გაბრაზება და ცხარე კამათი მოსდევს - ამას კონფლიქტს უწოდებენ. კონფლიქტი შეიძლება ჩხუბშიც გადაიზარდოს და მას ყვირილი, ხელის კვრა, დამამცირებელი სიტყვებით მიმართ-

ვა, ერთმანეთისთვის შეურაცხყოფის მიყენება მოჰყვეს. საბოლოოდ, ყველა ზარალდება - შეთანხმება ვერ ხერხდება, ადამიანებს გულისტკენა, წყენა, შიში, სევდა ეუფლებათ. კონფლიქტმა და ჩხუბმა, შესაძლოა, მეგობარიც დაგვა-კარგვინოს.

კონფლიქტის და ჩხუბის თავიდან აცილება და საერთო გადაწყვეტილების მიღება შესაძლებელია. ამისათვის ეცადე:

- ამოიცნო, თუ რას შეიძლება გრძნობდეს და ფიქრობდეს სხვა ადამიანი;
- მოუსმინე, რას გთავაზობს;
- ეცადე, აკონტროლო შენი გრძნობები; თუ ფიქრობ, რომ ბრაზდები, მართე ბრაზი.
- დაფიქრდი, იქნებ შემოთავაზებული წინადადება შენთვისაც საინტერესოა.

გახსოვდეს, რომ ადამიანები, რომლებიც ვერ ერევიან საკუთარ გრძნობებს და არ იციან საკუთარი ბრაზის მართვა, კონფლიქტის და ჩხუბის მონაწილეები ხდებიან. კონფლიქტის მშვიდობიანი გზით გადაჭრა ადამიანის სიძლიერეზე მიუთითებს და არა - სისუსტეზე.

სავარჯიშო: თქვენ წიგნში მე-15 გვერდზე ნაიკითხეთ მაგალითები და იმ-სჯელეთ:

- რამ გამოიწვია ეს კონფლიქტი?
- რა გრძნობები შეიძლება ჰქონდეთ ამ კონფლიქტში ჩართულ ადამიანებს?
- შემოხაზეთ ის პასუხი ან პასუხები, რომლებიც სწორად მიგაჩნიათ.

თავი 5

ნაწილი პირველი ბავშვთა ქართული

იცით თუ არა შემდეგი სიტყვების მნიშვნელობა:

ძალადობა ბავშვზე

მოძალადე

მსხვერპლი

შეაჯამეთ ბავშვების აზრები და დაფაზე ჩამოწერეთ მათ მიერ შემოთავაზებული
ვარიანტები.

აუხსენით ბავშვებს სიტყვების მნიშვნელობა და ესაუბრეთ ამ საკითხზე:

ძალადობა ბავშვზე - ყველა ის ქმედება, რომელიც ბავშვში იწვევს ტკივილს და სევდას: მუქარა, დაშინება, რამის დაბრალება, ხელის კვრა, თმის მოქაჩვა, ყურის აწვა, დარტყმა, ხელით ან რაიმე საგნით ცემა.

მოძალადე - ადამიანი, რომელიც მეორე ადამიანს ტკივილს აყენებს, მასზე ძალადობს.

მსხვერპლი - ადამიანი, რომელიც ძალადობის შედეგად დაზარალდა: დაემუქრნენ, დააშინეს, რაიმე დააბრალეს, ხელი კრეს, თმა მოქაჩეს, ყური აუწიეს, დაარტყეს ან ცემეს.

მასწავლებელი ესაუბრება ბავშვებს:

ზოგჯერ ადამიანები ვერ ახერხებენ მათ შორის არსებული კონფლიქტის მშვიდობიანი გზით მოგვარებას. ასეთ შემთხვევაში კონფლიქტი ჩხუბში და ძალადობაში გადაიზრდება. ბავშვზე ძალადობად ითვლება, როდესაც მას ემუქრებიან, აშინებენ, რაიმეს აბრალებენ. ასევე, ძალადობაა ხელის კვრა, თმის მოქაჩვა, ყურის აწვევა, ხელით ან რაიმე საგნით დარტყმა და ყველა ის საქციელი, რაც ტკივილს, შიშს და სევდას იწვევს.

ადამიანს, რომელიც ძალადობს მეორე ადამიანზე, მოძალადეს უწოდებენ. მოძალადე შეიძლება იყოს როგორც ზრდასრული ადამიანი, ასევე ბავშვი. მოძალადე შეიძლება ბავშვისთვის უცნობი ან ნაცნობი ადამიანი იყოს.

ძალადობაა, როცა რამდენიმე ბავშვი ჩაგრავს სხვა ბავშვს, მაგალითად: დამამცირებელ მეტსახელს არქმევს, დასცინის, ნივთებს ართმევს ან უფუჭებს,

ცემს, ინტერნეტით ჭორებს და შეურაცხყოფელ ფოტოებს უვრცელებს. ხშირად ისეთი ბავშვი იჩაგრება, რომელიც რაღაცით განსხვავდება სხვებისგან. ის შეიძლება იყოს სხვებზე მაღალი ან დაბალი, მსუქანი ან გამხდარი, სწავლობდეს ძალიან კარგად ან ძალიან ცუდად, უჭირდეს მეტყველება, ურთიერთობა, სიარული ან ეტლით გადაადგილდებოდეს. ბავშვის მიერ ბავშვის ჩაგვრა ყოველთვის გაუმართლებელია.

მშობლები ზოგჯერ სჯიან შვილებს „ცუდი“ საქციელისთვის, როგორცაა, მაგალითად: სახლში დაგვიანებით მისვლა, წიგნის დაკარგვა, დაბალი ნიშნის მიღება, ტყუილის თქმა, ჭურჭლის გატეხვა და სხვა. ბავშვის დასჯა არ შეიძლება ცემით, შეურაცხყოფელი სიტყვებით.

ბავშვზე ძალადობად ითვლება ისიც, როდესაც მოზრდილები ოჯახში ან სკოლაში ბავშვის თანდასწრებით ჩხუბობენ. არის შემთხვევები, როცა უფროსები ამბობენ, რომ მათი ჩხუბის მიზეზი ბავშვის ცუდი საქციელია. ეს არასწორია! ჩხუბს და ძალადობას გამართლება არ აქვს და ეს არასდროს არის ბავშვის ბრალი.

ძალადობა ყოველთვის ზიანს აყენებს ბავშვის ჯანმრთელობას. ძალადობის შედეგად შეიძლება მივიღოთ ხელის, ფეხის მოტეხილობები, ჭრილობები, დამწვრობა, თავის ტვინის დაზიანება და სხვა. იმ ბავშვებს, რომლებმაც ძალადობა განიცადეს, უჭირთ სწავლა, სხვა ადამიანებთან ურთიერთობა, ხშირად არიან მოწყვნილები, გაბრაზებულები ან შეშინებულები.

ბავშვზე ძალადობა შეიძლება სხვადასხვა გარემოში მოხდეს. ასეთი ადგილებია: ქუჩა, ეზო, ოჯახი, სკოლა, საბავშვო ბაღი, სპორტული და გასართობი ცენტრები და სხვა. ბავშვზე ძალადობა შეიძლება მოხდეს თითქმის ყველა გარემოში, სადაც ბავშვი იმყოფება.

ძალადობა ნაკლებად ემუქრებათ ბავშვებს, რომლებსაც:

- ჰყავთ მზრუნველი ოჯახის წევრები, დადიან სკოლაში ან საბავშვოს ბაღში, სადაც ისინი დაცულად გრძნობენ თავს;
- ჰყავთ მეგობრები, რომლებიც მზად არიან, დაეხმარონ მათ.

ბავშვი უნდა იზრდებოდეს მეგობრულ, მშვიდ და ძალადობისგან დაცულ გარემოში. ოჯახი, სკოლა და სახელმწიფო ზრუნავს ბავშვზე და მის უსაფრთხოებაზე. ძალადობის საფრთხის შემთხვევაში, მშობლები, მასწავლებლები, ახლობლები და მეგობრები ეხმარებიან ბავშვს. ძალადობის აცილების და დახმარების მოძიების სხვადასხვა გზები და საშუალებები არსებობს.

სავარჯიშო: წიგნში მე-18 გვერდზე იხილეთ სავარჯიშო, ნაიკითხეთ სხვადასხვა ადგილების ჩამონათვალი და ამის მიხედვით განსაზღვრეთ, (წიგნშივე ჩანიშნეთ, გააფერადეთ „ღიმილები“), რომელი ადგილია უსაფრთხო, ნაკლებად უსაფრთხო და სახიფათო თქვენთვის. ინდივიდუალურად, ყველამ ცალ-ცალკე იმუშავეთ.

თავი 5

ნაწილი პირა

ბავშვთა ქართული

იცით თუ არა შემდეგი სიტყვების მნიშვნელობა:

შეხება?

საიდუმლო?

შეაჯამეთ ბავშვების აზრები, შემოთავაზებული სიტყვების გამოყენებით და დაფაზე ჩამოწერეთ მათ მიერ შემოთავაზებული ვარიანტები.

აუხსენით ბავშვებს სიტყვების მნიშვნელობა და ესაუბრეთ ამ საკითხზე:

შეხება - ხელის შეხება, ხელის ხლება, მიკარება;

საიდუმლო - ისეთი რამ რასაც სხვებისგან მალავენ.

მასწავლებელი ესაუბრება ბავშვებს:

ადამიანები ხშირად ხელით ეხებიან ერთმანეთს. შეხება ეხმარება ადამიანს თავი დაცულად იგრძნოს. შეხება გაგრძნობინებს, რომ მნიშვნელოვანი ხარ და ვინმეს უყვარხარ - მაგალითად, როცა დედა გულში გიკრავს ან თავზე ხელს გისვამს. მშობლები ან მზრუნველები ეხებიან ბავშვს, როდესაც ბავშვის სისუფთავეზე ზრუნავენ - აბანავენ, ჭრილობას უმუშავენ, უცვლიან ტანსაცმელს. ასეთ შეხებას კარგ შეხებას უწოდებენ.

ცუდი შეხება უსიამოვნო, ზოგჯერ მტკივნეული და შეურაცხყოფელია. ცუდი შეხების მაგალითებია ხელის კვრა, ყურის აწევა, მხრის გაკვრა, პანლურის ამორტყმა და სხვა. ცუდ შეხებად ითვლება, როდესაც სხეულის იმ ნაწილებს ეხებიან, რომელიც საცვლებით არის დაფარული. სხეულის ამ ნაწილებზე შეხება შეიძლება მხოლოდ სისუფთავის დაცვის ან მკურნალობის დროს.

ბავშვებს, ისე როგორც დიდებს, აქვთ საიდუმლოებები. როგორც შეხება, საიდუმლოც შეიძლება იყოს კარგი და ცუდი. კარგი საიდუმლოს მაგალითია: დედას უყიდეთ საჩუქარი და მის დაბადების დღემდე საიდუმლოდ ინახავთ.

მშობლებთან ერთად გადაწყვეტეთ, რომ სოფლად მცხოვრებ ბებოს ესტუმროთ და გაახაროთ. ბებოს წინასწარ არ ეუბნებით, რადგან გინდათ, რომ სიურპრიზი მოუწყოთ.

ცუდი საიდუმლო შეიძლება იყოს ისეთი რამ, რისი მოყოლისაც გრცხვენია ან ვინმემ სასტიკად აგიკრძალა. მაგალითად:

- შენმა მეგობარმა რაიმე ნივთი ან ფული მოიპარა;
- კლასელმა კლასელი ცემა და შენ ამის შესახებ იცი;
- ვინმე ისეთ ადგილას შეგეხო, რომ დაიძაბე და თავი ცუდად იგრძენი.

ცუდი საიდუმლოებები მძიმე ტვირთად აწევს და აწუხებს ადამიანებს. ცუდი საიდუმლო შეიძლება საშინო, საზიანო იყოს და საფრთხე შეუქმნას ბავშვს. საფრთხიდან თავის არიდება შესაძლებელია, თუ დაიცავ უსაფრთხოების წესებს.

- არსებობს საფრთხის არიდების მნიშვნელოვანი წესები, რომლებსაც ხშირად უსაფრთხოების წესებსაც უწოდებენ. ამ წესების დაცვა დაგეხმარება, რომ საეჭვო სიტუაციაში სწორი გადაწყვეტილება მიიღო. ეს წესებია: ვინმესთან ერთად წასასვლელად, ყოველთვის ითხოვე ნებართვა მშობლებისაგან, მასწავლებლისგან ან იმ ადამიანისაგან, ვინც შენზე ზრუნავს და შენს უსაფრთხოებაზე პასუხს აგებს;
- მოერიდე უცხო ქუჩებს, შენობებს, პარკებს და სხვა უცხო ადგილებს; უკითხავად არც მარტო და არც მეგობრებთან ერთად არსად წახვიდე;
- ტელეფონით ან ინტერნეტით გაცნობილ ადამიანთან შეხვედრაზე უარი თქვი. შენ მას ვერ ხედავ. მისთვის ადვილია, რომ სასურველ და საინტერესო ადამიანად, ბავშვადაც კი მოგაჩვენოს თავი;
- როდესაც სახლში მარტო ხარ, კარი მხოლოდ ოჯახის წევრებს გაუღე. სხვებისთვის კარის გაღება შეიძლება სახიფათო იყოს შენთვის და შენი ოჯახის წევრებისთვის.
- ყოველთვის გახსოვდეს შეხების წესი: შენი სხეულის იმ ნაწილებზე შეხება, რომლებსაც საცვალი ფარავს, შეუძლიათ მხოლოდ მშობელს ან ექიმს, სისუფთავის დაცვის ან მკურნალობის მიზნით.

სავარჯიშო:

- 1) ჩაიხედეთ თქვენს წიგნებში მე-19 გვერდზე, დააკვირდით ნახატს და გააფერადეთ ის ადგილები სადაც არ გინდათ, რომ შეგეხო.
- 2) მე-20 გვერდზე, წაიკითხეთ სავარჯიშო და შემოხაზეთ ის პასუხები, რომლებიც სწორად მიგაჩნიათ.

თავი 5

ნაწილი მასალა

ბავშვთა ქალაქობა

იცით თუ არა შემდეგი სიტყვების მნიშვნელობა:

საფრთხე?

უსაფრთხოება?

შეაჯამეთ ბავშვების აზრები, შემოთავაზებული სიტყვების გამოყენებით და დაფაზე ჩამოწერეთ მათ მიერ შემოთავაზებული ვარიანტები.

აუხსენით ბავშვებს სიტყვებს მნიშვნელობა და ესაუბრეთ ამ საკითხზე:

საფრთხე - ის რაც ადამიანისთვის საშიშია, საზიანოა.

უსაფრთხოება - საფრთხისაგან თავის არიდებას.

მასწავლებელი ესაუბრება ბავშვებს:

საფრთხის აცილებაში დაგეხმარება სიტყვა „არა“, თუ მისი წარმოთქმა თავისუფლად და დამაჯერებლად შეგიძლია.

მაგალითად, თუ უცნობი გთხოვს წაყვე სასეირნოდ, უპასუხე: „არა“!

თუ სკოლიდან წასაყვანად უცნობმა მოგაკითხა, მშობლებს კი წინასწარ არ გაუფრთხილებიხარ, უპასუხე: „არა“!

თუკი უცნობი უბრალოდ გთხოვს, რომ გაჰყვე და აჩვენო საჭირო ქუჩა ან დაეხმარო ჩანთის წაღებაში, მაინც უთხარი „არა“!

როგორ უნდა მოიქცე, თუკი უფროსი ადამიანი შენს დარწმუნებას ცდილობს? ზოგჯერ შეიძლება უფროსმა ადამიანმა ყურადღება არ მიაქციოს შენს „არას“ და დაჟინებით ეცადოს შენს დარწმუნებას. მაგალითად, ის გეუბნება: „მე შენ უკვე დიდი მეგონე, შენ კი თურმე მშობლებს უნდა დაეკითხო?!“ ასეთ ადამიანს მაშინვე უნდა გაერიდო. ხოლო სახლში მისვლისას აუცილებლად მოუყევი მომხდარის შესახებ მშობლებს, ოჯახის უფროს წევრებს.

როგორ ვთქვათ „არა“

მაგალითად, თუ უცნობი საჩუქარს გთავაზობს, უპასუხე:

- „არა! მე თქვენ არ გიცნობთ! წავალ, დედას ვეტყვი!“.
- „არას“ თქმის შემდეგ მაშინვე გაეცალე.
- აუცილებლად მოუყევი უფროსს ამ ამბის შესახებ!

გახსოვდეს! თუ არ გინდა, რომ ვინმე შეგეხოს, ყოველთვის შეგიძლია უთხრა მას:

- „არა, ნუ აკეთებ ამას“ ან „მე არ მინდა, რომ ეს გააკეთო“.
- „არას“ თქმის შემდეგ მაშინვე გაეცალე.
- აუცილებლად მოუყევი უფროსს ამ ამბის შესახებ!

ყოველთვის დაიცავი „7 არას წესი“:

არ დაელაპარაკო უცნობებს და არ შემოუშვა ისინი სახლში;
არ შეხვიდე მათთან ერთად ლიფტსა და სადარბაზოში;
არ ჩაუჯდე უცნობებს მანქანაში;
არ შეყოვნდე ქუჩაში სკოლის შემდეგ, განსაკუთრებით შებინდებისას;
არ უთხრა უცნობს შენი ტელეფონის ნომერი და მისამართი;
არ შეხვდე ტელეფონით ან ინტერნეტით გაცნობილ ადამიანს;
არ გამოართვა საჩუქარი უცნობს.

ფლიპჩარტზე ჩამოწერეთ „7 არას წესი“ და ბავშვების დახმარებით საკლასო ოთახის კედელზე გააკარით.

სავარჯიშო:

ჩაიხედეთ თქვენს წიგნებში 23-ე გვერდზე, გადახედეთ მოცემულ სიტუაციებს და სპეციალურად გამოყოფილ ადგილას აღნიშნეთ და/ან ჩაწერეთ მოცემულ სიტუაციებში თქვენ რას უპასუხებდით.

თავი 6

ლავიშვათ ჯათჟანთი ქალღოზისგან

იცით თუ არა

ბავშვზე ძალადობის შემთხვევაში (როგორც თქვენზე ასევე თქვენს მეგობარზე ან ნაცნობზე) ვის მიმართოთ?

ასეთ შემთხვევაში როგორ მოიპოვებთ დახმარებას?

შეაჯამეთ ბავშვების აზრები, შემოთავაზებული სიტყვების გამოყენებით და დაფაზე ჩამოწერეთ მათ მიერ შემოთავაზებული ვარიანტები.

ესაუბრეთ ბავშვებს ამ საკითხზე:

ყოველი ადამიანისთვის ძალიან მნიშვნელოვანია სხვა ადამიანებთან ურთიერთობა. ჩვენ დავდივართ სკოლაში, სპორტზე, ცეკვაზე, ვსეირნობთ ქუჩაში, პარკში, ვთამაშობთ ეზოში. ყოველდღე ვხვდებით ბევრ სხვადასხვა ადამიანს. ზოგის ნახვა გვიხარია, ზოგი - რომ არ ვნახოთ, არ შეგვიძლია. ზოგიერთთან შეხვედრა არ გვსიამოვნებს და არ მოგვწონს, ზოგი კიდეც - სულერთია. ყველა ამ ადამიანთან ჩვენ სხვადასხვაგვარად ვიქცევით.

ხანდახან ისე ხდება, რომ ადამიანები ერთმანეთს უნებურად აწყენინებენ ხოლმე. ზოგჯერ კიდეც შეიძლება გვეგონოს, რომ ჩვენი მიზნის მისაღწევად ძალის გამოყენება ყველაზე მეტად გამოგვადგება - მაგალითად, ვინმეს დასარწმუნებლად, დასაყოლიებლად, შესაშინებლად.

სინამდვილეში, ძალადობა მხოლოდ და მხოლოდ ძალადობის გაგრძელებას იწვევს. სხვას როგორც მოვექცევით, ისევე მოგვექცევიან სხვები. ბევრი სხვა, უკეთესი გზა არსებობს თავის დასაცავად და მიზნის მისაღწევად. ერთგულება, ერთმანეთის დახმარება, პატივისცემა, ზრუნვა, დათმობის უნარი - თვისებებია, რომლებიც ადამიანს მისთვის საიმედო ბევრ ნაცნობს და მეგობარს შემატებს.

ამიტომ კარგი იქნება, რთულ სიტუაციაში მოხვედრისას გახსოვდეს:

- მუშტის მოღერებას - ხელის განოდება სჯობს;
- ყვირილს და ღრიალს - ახსნა და მოსმენა სჯობს;
- მტრობას - მეგობრობა სჯობს.

თუ გინდა, რომ ძლიერი იყო:

- სხვას დაეხმარე;
- წვრილმანების გამო არ იჩხუბო;
- სხვისი აზრი გაითვალისწინე;
- არ დაარტყა, არ დაამცირო;
- სხვისი წარმატება გიხაროდეს;
- სხვის ნაკლოვანებებს არ დასცინო;
- აპატიე.

იმოქმედე, დაარღვიე დუმილი!

გახსოვდეს! ბავშვის უფლებაა იზრდებოდეს და სწავლობდეს მეგობრულ გარემოში. ბავშვზე ძალადობა დანაშაულია. ძალადობის საფრთხის შემთხვევაში მშობლები, მასწავლებლები, ახლობლები და მეგობრები ეხმარებიან ბავშვს.

თუ ფიქრობ, რომ შენ ან შენს მეგობარს საფრთხე გემუქრებათ!

თუ შენზე ძალადობენ: გჩაგრავენ, გცემენ, დაგცინიან, უხეშად გექცევიან!

თუ მეგობარმა გაგიმხილა, რომ ძალადობასთან გამკლავებაში დახმარება სჭირდება!

იმოქმედე! დაარღვიე დუმილი!

ამის შესახებ მოუყევი შენთვის სანდო ადამიანს - მშობელს, მასწავლებელს, უფროს მეგობარს, დას ან ძმას.

ტელეფონის ნომრები, რომელთა ცოდნა გამოგადგება ძალადობისგან თავის დასაცავად:

112 - გადაუდებელი დახმარების ცენტრი

116 111 - ბავშვთა დახმარების ხაზი

სავარჯიშო: ჩაიხედეთ თქვენს წიგნებში 25-ე გვერდზე და წაიკითხეთ ნახატზე გამოსახული ტექსტი, იმსჯელეთ რისკენ მოგიწოდებენ ამ ტექსტით.

მანქანების ტიპი

თემა - მანქანის ტიპის აღწერა

თემა - მანქანის ტიპის აღწერა

თემა - მანქანის ტიპის აღწერა

თავი - კონფლიქტი და კონფლიქტის მართვა

თავი - ბავშვთა ქცევა

თავი - ღრუბრული კომუნიკაციის ქცევა

საქართველოს საზოგადოებრივი ჯანდაცვის ფონდი არის არასამთავრობო ორგანიზაცია, რომლის მიზანია ხელი შეუწყოს ძალადობისაგან ბავშვთა დაცვას საქართველოში. ფონდს სწამს, რომ ბავშვს აქვს უფლება, გამოხატოს თავისი აზრი, წუხილი, მიიღოს დახმარება, თუნდაც უფროსების ჩარევის გარეშე.

ბავშვებს და უფროსებს, რომლებსაც ბავშვის ბედი აწუხებთ, შეუძლიათ დაგვირეკონ:

ბავშვთა დახმარების ხაზი **116 111**

მისამართი:

ქ. თბილისი, ედიშერ მაღალაშვილის ქუჩა №4, ბინა №1

ტელ: (995 32) 2 421 422

ტელ/ფაქსი: (995 32) 2 421 422

ქ. ბათუმი, მემედ აბაშიძის ქუჩა №47

ტელ: (995 422) 225830

ელ.ფოსტა: info@phmdf.ge

ვებ.გვერდი: www.phf.org.ge

ფეისბუქი: <https://www.facebook.com/PublicHealthFoundationofGeorgia>

